

Remiss

Datum
2014-04-03
Handläggare
Håkan Carlstrand
Enheten för Fiskereglering
hakan.carlstrand@havochvatten.se

Dnr
1501-14
Direkt
+46(0)6986240

Mottagare
Enligt sändlista

Förslag till ändring av Fiskeriverkets föreskrifter (FIFS 2004:36) om fisket i Skagerrak, Kattegatt och Östersjön och Fiskeriverkets föreskrifter (FIFS 2004:25) om resurs-tillträde och kontroll på fiskets område.

Havs- och vattenmyndigheten (HaV) överlämnar ett förslag till ändrade föreskrifter för kustfisket efter lax i Östersjön. Länsstyrelsen bör remittera förslaget till berörda intressenter.

Följande ändringar föreslås träda ikraft den 5 maj 2014 och yttrandet bör ha kommit in till HaV senast den 28 april 2014, gärna per mail (havochvatten@havochvatten.se). Ange diarienumret i ärendemeningen.

FÖRSLAG

Den för svenskt kustfiske med fasta redskap tillgängliga laxkvoten under år 2014 fördelas enligt följande:

I ICES delområde 31 (Bottenviken) får 20 000 laxar fångas. Av dessa får högst 10 000 vara vilda laxar.

I ICES delområde 30 får 8 500 laxar fångas.

I ICES delområde 22 – 29 får 400 laxar fångas.

956 laxar fördelas inte utan reserveras för bifångster i andra redskap och för att täcka upp eventuellt överfiske av kvoten eller mellan områdena.

I Norrbottens län, Västerbottens län och i Västernorrlands län norr om 62.55 N får yrkesfisket med fasta redskap starta 17 juni. Länsstyrelserna i Västerbottens och Västernorrlands län får efter att en prövning gjorts med hänsyn till fiskevårdens intressen ge dispens för fiske med högst två fasta redskap per yrkesfiskare från den 12 juni samt för fiske med fasta redskap efter strömming.

I de fredningsområden som finns inom ovan angivna områden justeras tillåten starttid för fisket till den 17 juni, I de fredningsområden som idag har en senare fiskestart än den 19 juni föreslås dock ingen ändring.

I Västernorrlands län norr om 62.55 N får fritidsfiske med fällor starta den 1 juli och fiske efter lax med dessa redskap stängs samtidigt som yrkesfisket.

Idag finns en bestämmelse som innebär att delar av de fasta redskapen får sättas ut innan fisket startar. Då denna bestämmelse bedömts vara otydlig föreslås att bestämmelsen förtydligas. Ändringen innebär ingen ändring i sak.

Remissen innehåller också ett förslag om att införa förhandsanmälan vid landning av lax yrkesmässigt fångad med fasta redskap. Anmälan skall göras via telefon senast två timmar innan beräknad landning.

BAKGRUND

Ministerrådet har tagit beslut om kvoter för lax i Östersjöns delområde 22-31 för år 2014. Beslutet innebär att den för svenskt yrkesfiske tillgängliga kvoten är 29 856 laxar.

Den svenska kvoten för år 2013 blev efter ministerrådets beslut 30 400 laxar. Denna kvot fördelades år 2013 till kustfisket så att 20 000 laxar, varav högst 10 000 ej fettfeneklippta laxar, fick fångas i ICES område 31 och 8 400 laxar i område 30 – 22. För bifångster i trål, bottensatta nät och som reserv för fångster utöver kvot som fördelades till kustfisket med fasta redskap reserverades 2 000 laxar. I Bottenviken fick yrkesfisket efter lax börja den 19 juni, dock fick länsstyrelsen i Västerbotten ge dispens för fiske med två fasta redskap från den 14 juni. Vid fiske efter lax med fasta redskap infördes år 2012 bestämmelsen att rapportering ska göras med e-journal senast 48 timmar efter vittjning och att det av rapporteringen ska framgå om laxen var fenklippt.

I Sverige finns 15 älvar med bestånd av lax som av ICES klassas som naturreproducerande laxstammar och som mynnar i Östersjön. Dessa älvar, inkluderat Torne älv som är gränsälv mot Finland, svarar för uppskattningsvis 95% av all naturligt producerad lax i Östersjön. I övriga östersjöländer finns det ytterligare ca 20 älvar med naturproducerad lax.

I Sverige finns det därutöver 8 älvar där det odlas och utplanteras ca 1,7 miljoner laxungar. Denna odling och utplantering är beslutad i domstol som en kompensation för de skador på den naturliga laxproduktionen som uppstått på grund av vattenkraftutbyggnaden i älvarna. All sådan utplanterad lax i Sverige ska märkas genom att fettfenan klipps bort i syfte att den odlade laxen ska kunna skiljas från den vilda laxen vid till exempel fångst samt för att förbättra möjligheterna till forskning, skydd och förvaltning av bestånden.

Även om utvecklingen för de vilda laxbestånden i framförallt Bottenviken varit positiv sedan 1990-talet finns det flera vattendrag som är långt från att nå uppsatta mål för bestånden. Den positiva utvecklingen har flera orsaker bland annat att yngeldödligheten i M74 har minskat från ca 85% dödlighet under 1990-talet till under 10% dödlighet idag, åtgärder för att restaurera miljön i laxälvarna samt ett minskat fiske i framförallt havet genom beslut om lägre kvoter. Genom beslut om den gemensamma fiskeripolitiken (GFP) och beslut i HELCOM har mål satts upp för bevarandet och förvaltningen av de

vilda laxbestånden. Mål inom GFP är att skydda och återuppbygga svaga vildlaxbestånd så att de successivt kan nå målet om "Maximum Sustainable Yield" (MSY) medan starka vildlaxbestånd ska nå mål om MSY senast 2020. MSY-målet innebär att bestånden skall nå den nivå som möjliggör den högsta fångsten sett ur ett långsiktigt hållbart perspektiv. För laxbestånden i Östersjön bedöms MSY-nivån vara ca 75 % av den maximala smoltproduktionen (ICES 2008). ICES senaste analyser visar att en majoritet av vattendragen i Östersjön inte uppnår MSY-målet, och att många vattendrag (framförallt de mindre samt sydliga) ännu ligger långt under detta mål. De mål för bestånden som fastställts inom HELCOM har en högre ambitionsnivå och har satts till minst 80% av den potentiella smoltproduktionen.

Starkare bestånd av vild lax finns i Torne älv, Kalix älv och Vindelälven. Torne älv är den älv som producerar mest laxsmolt och där laxfångsterna är störst. Dessa är de tre svenska älvar som nått eller är nära att nå MSY mål för bestånden.

De svaga laxälvarna i Sverige är Testeboån, Råneälven, Rickleån, Sävarån, Lögdeälven, Öreälven samt Emån. Även beståndet i Ljungan, som inte visat några tecken på att öka, och Mörrumsån, där tätheterna för laxungar minskat under en följd av år, betecknas som svaga. I Moälven och Kågeälven, som också betecknas som svaga älvar, drivs lokala program för att återfå naturreproducerande laxbestånd.

ICES analyser visar att den positiva utveckling som många vattendrag uppvisat under den senaste 15-årsperioden planat ut och att en långsam försämring för bestånden i mellersta och södra Östersjön förväntas ske under kommande år om exploateringen i havsfisket och den låga överlevnaden i havet under laxens första havsår ligger kvar på nuvarande nivåer.

I de utbyggda älvarna i Sverige sätts det ut sammanlagt ca 1 700 000 odlade laxsmolt som kompensation för vattenkraftens skador på den naturliga laxproduktionen. Av dessa sätts det ut drygt 750 000 laxsmolt i utbyggda älvar i Norr- och Västerbotten och drygt 900 000 laxsmolt i utbyggda älvar i Västernorrland och Gävleborgs län. Enligt den biologiska rådgivningen är utrymmet stort för ökad fångst av odlad lax. Utöver att odlad lax utgör en till stor del outnyttjad resurs, avsedd för just fiske, som vid ett ökat fiske kan avlasta bestånden av vild lax kan även andra argument finnas för en ökad beskattning på odlad lax. Ett lågt uttag av odlad lax leder till att en stor del av laxen samlas i och utanför älvar utan eller med begränsade naturliga reproduktionsområden. Ansamling av odlad lax kan leda till ökad risk för sjukdomsspridning och möjligen även till ökad felvandring av odlad lax till andra älvar än hemälven.

Det biologiska underlaget från SLU Aqua ger sammanfattningsvis följande råd:

- Kustfisket med fasta redskap bör i ökad utsträckning styras mot kustfiske efter odlade (och starka vilda) stammar samt för att öka skyddet (minskat fiske) av vilda svagare stammar.

- För att samtliga vildlaxbestånd ska nå dagens MSY-mål krävs på sikt en mer älvspecifik förvaltning vilket också föreslagits i Eu kommissionens förslag till flerårig plan för Östersjöns laxbestånd.
- Att som under år 2013 fördela kustfiskets kvot i Bottniska viken över endast två områden (ICES område 29–30 och 31) riskerar att resultera i överfiske av flera svaga vildlaxbestånd, om inte lokala frednings- och terminalfiskeområden nyttjas i högre omfattning än hittills.
- Fiskereglering i tid (försommarfredning) bedöms som viktigare i norr (ICES 31 + Västernorrland) än i söder (övriga ICES 30–22).
- Den dödlighet inom alla former av fiske (älv, kust, hav, yrkes-, och fritidsfiske) som påverkar enskilda bestånd måste beaktas.
- Utveckling av selektiva och skonsamma redskap är viktigt för minskad fångst och påverkan på oönskad/återutsatt lax.
- Den direkta dödligheten på återutsatt lax som fångats i push-up fällor med dagens konstruktion bedöms vara 10%.

Ett utförligt biologiskt underlag finns i bilaga 4.

Genom beslut om en ny gemensam fiskeripolitik införs från den 1 januari 2015 en landningsskyldighet på lax för yrkesfisket. Det bakomliggande syftet är att alla fångster ska landas och avräknas från kvoten inkluderat fisk under minimimått och fredningstid och därmed öka incitamentet för att utveckla selektiva redskap som till exempel fasta redskap som inte fångar lax under tid när fisket med dessa redskap sker efter andra arter än lax. I annat fall kan inte fiske med fasta redskap som fångar lax tillåtas vid fiske efter andra arter när t.ex. laxkvoten är infiskad. Det finns en möjlighet att fiske med fasta redskap kan tillåtas även om de fångar lax under tid när lax inte får fångas i det fall det vid en vetenskaplig prövning bedöms att redskapen är skonsamma och att frisläppande av fångad lax kan ske. Denna prövning görs av Eu kommissionens expertorgan STECF (Scientific Technical and Economic Committee for Fisheries). SLU Aqua kommer under år 2014 på HaVs uppdrag att utforma förslag på selektiva och skonsamma fasta redskap. Regeringen har i HaVs budget avsatt särskilda medel för utveckling av sådana redskap och det finns möjlighet för yrkesfisket att söka dessa medel och delta i utformandet av selektiva och skonsamma redskap.

Förslag yrkesfiske 2014

Målsättningen med de beslutade laxfiskereglerna 2012 om en utfasning av drivlinefisket med krok i södra östersjön var att minska blandfisket i havet och styra fisket mot kusten. Detta för att bättre kunna styra fisket mot starkare vildlaxbestånd och odlad lax.

HaV anser att den prioriterade frågan år 2014 är att öka skyddet för de svaga bestånden av lax i Västernorrland samt i södra Sverige. Kvoten i år är 29 856 laxar och HaV föreslår att 28 900 laxar fördelas till kustfisket samt att 956 laxar reserveras som "buffert" för att täcka upp eventuellt överfiske och för bifångster i trål och andra redskap.

HaV föreslår att kvoten i år fördelas till kustfisket med fasta redskap enligt följande:

I ICES delområde 31 får 20 000 laxar fångas. Av dessa får 10 000 laxar vara laxar med fettfena. När 10 000 laxar med fettfena fångats stoppas fisket förutom inom terminalfiskeområdena samt i Umeälvens fredningsområde. Fisket får inom dessa områden fortsätta tills den totala kvoten är infiskad. Under denna resterande fisketid får dock endast lax som är märkt genom att fettfenenan är bortklippt behållas. Laxar som inte är fettfeneklippta ska hanteras skonsamt och omedelbart släppas tillbaka i vattnet.

I ICES delområde 30 får 8 500 laxar fångas. I älvarna inom detta område sker relativt stora utsättningar av odlad lax medan produktionen av vild lax är begränsad. Den fördelning mellan odlad och vild lax i området medför att den odlade laxen kommer att kraftigt dominera i fångsterna. Förslaget motiveras av HaVs målsättning att öka den odlade laxens andel av svensk kvot.

I ICES delområde 22-29 får 400 laxar fångas. I området finns endast två älvar med produktion av vild lax, Emån och Mörrumsån. Bestånden bedöms vara svaga. Eftersom fisket efter lax i området kan starta tidigt på året bedöms det som viktigt att avsätta en särskild kvot för dessa ICES områden för att inte fisket ska kunna öka oproportionerligt i förhållande till laxbeståndens skyddsbehov. Den föreslagna kvoten ligger i nivå med det historiskt rapporterade fisket i de fasta redskapen inom ICES område 22-29.

956 laxar fördelas inte utan reserveras för bifångster i andra redskap och för att täcka upp eventuellt överfiske i områdena ovan.

HaV föreslår följande ändringar i starttider för fisket med fasta redskap:

I Norr- och Västerbottens län samt i Västernorrlands län norr om latituden 62.55 N får yrkesfiske med fasta redskap starta den 17 juni 2014.

Länsstyrelsen i Västerbottens län samt Västernorrlands län får dock medge dispens för start av fisket från den 12 juni med högst två fasta redskap per yrkesfiskare om det vid en prövning befunnits vara möjligt att lämna dispens med hänsyn till fiskevården.

Den tidigare lagda starttiden för fisket inom ICES område 31 från 19 juni till 17 juni motiveras av SLU Aquas bedömning att återvandringen av lax kommer att ske tidigare år 2014 än 2013 samt med hänsyn till yrkesfiskets möjlighet att saluföra lax.

Den generellt senare lagda starttiden för fisket inom ICES område 30 norr om latituden 62.55 N från 10 juni till 17 juni motiveras av SLU Aquas rådgivning av vilken framgår att laxbestånden i älvarna i norra delen av Västernorrland behöver ett starkare skydd.

Möjligheten för länsstyrelsen i Västerbotten samt Västernorrland att lämna dispens för en tidigare start av fisket för högst två fasta redskap per yrkesfiskare motiveras av att lax av starkare bestånd i Norrbotten passerar området tidigt på säsongen och inte ska ha hunnit passera området innan fisket får starta. Denna dispens kan ges där länsstyrelserna finner det lämpligt ur fiskevårdssynpunkt.

Förslaget om ändrad starttid för fiske inom fredningsområden norr om latituden 62.55 N innebär en anpassning av starttiden till den generella starttiden i övriga kustområdet i anslutning till fredningsområdena.

HaV bedömer att ovanstående förslag kommer innebära att andelen odlad lax i fångsterna ökar till minst 50% samt att skyddet stärks för svaga bestånd av lax.

Övrigt

När fiskestarten efter lax i Bottenviken flyttades fram till den 19 juni så framförde yrkesfiskarna ett önskemål om att få påbörja utsättandet av ej fiskande delar av de fasta redskapen innan fisket fick påbörjas. Utsättandet av ledarmar och andra ej fiskfångande delar av redskapen tar mycket tid och HaV bedömde att det var rimligt att införa en sådan bestämmelse. Syftet med bestämmelsen var att det skulle vara tillåtet att sätta ut de delar av redskapen som inte fångar fisk, men att fiskhuset inte skulle få anslutas till ledarmen innan fiskestart. Av kontrollskäl så bedömdes att det inte skulle vara tillåtet att ansluta fiskhuset överhuvudtaget innan fiskestarten, även om det inte var fiskande, tex genom att stänga ingångarna. Det bedömdes inte vara rimligt att tillsynen skulle behöva ta upp dessa stora redskap för att kontrollera ingångsöppningar osv, utan fiskhuset skulle kunna förvaras i närheten av redskapet men inte anslutas innan fisket fick starta. Då det kommit fram att denna bestämmelse missförståtts, och att yrkesfiskare anslutit fiskhuset med stängda ingångar innan fiskestarten så gör Hav bedömningen att bestämmelsen behöver förtydligas.

Hav föreslår också att det införs en skyldighet för yrkesfiskare som landar lax fångad med fasta redskap att senast två timmar innan ankomst till hamn förhandsanmäla landningen per telefon. Fisket efter lax bedrivs i ett geografiskt stort och svårövervakat område. Båtarna är varken utrustade med VMS eller AIS vilket innebär att de inte går att övervaka elektroniskt avseende tid och plats. Genom att införa en förhandsanmälan får HaV bättre möjlighet att kontrollera att fångsten av lax blir rätt registrerad och att dessa uppgifter blir validerade så att kvotavräkningen blir så korrekt som möjligt. Det ökar även möjligheten för myndigheten att kontrollera så att fångsten vägs och att vägningsjournal förs enligt gällande regelverk.

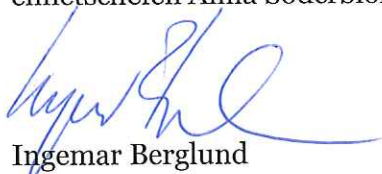
Förslag fritidsfisket med fasta redskap 2014

Fritidsfisket med fasta redskap bedrivs med samma redskap som yrkesfisket använder, dock med den begränsningen att fångsten inte får säljas utan fisket sker för fångst till det egna hushållet. HaV får inte föreskriva om rapporteringsskyldighet för fritidsfiske och därför sker ingen rapportering av fångsterna. Bedömningar av fångstens storlek sker genom redskapskarteringar och enkäter vart fjärde år. Även detta fiske behöver regleras i syfte att öka andelen odlad lax i fångsten. Fångsterna från detta fiske ingår inte i kvoten och det går därför inte att på samma sätt som för yrkesfisket reservera en del av kvoten till odlad lax.

HaV beslutade år 2013 att det i Norr- och Västerbottens län inte skall vara tillåtet för fritidsfiskare att sätta ut fasta redskap innan den 1 juli. På detta sätt har en större andel av den vilda laxen hunnit upp i älvarna innan fisket startar och fångsten borde därför i större grad inriktas mot odlad lax som kommer senare till kusten. Fisket efter lax med dessa redskap stängdes sedan samtidigt som yrkesfisket.

HaV föreslår nu att starttiden för fisket med fasta redskap för fritidsfiskare även i Västernorrlands län norr om latitud 62.55 N ska vara 1 juli. Fisket efter lax med dessa redskap föreslås stängas samtidigt som yrkesfisket. Förslaget motiveras av att fångster i området i hög utsträckning består av vild lax från de svaga stammarna i området. På detta sätt har en större andel av den vilda laxen hunnit upp i älvarna innan fisket startar och fångsten borde därför i större grad inriktas mot odlad lax som kommer senare till kusten.

Beslut om denna remiss har fattats av avdelningschefen Ingemar Berglund efter föredragning av utredaren Håkan Carlstrand. I ärendet har i övrigt utredarna Martin Rydgren, Jens Persson, Stig Thörnqvist samt enhetschefen Anna Söderblom deltagit.

Ingemar Berglund

Håkan Carlstrand

Bilaga 1. Konsekvensutredning enligt förordning (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

Bilaga 2. Föreskriftsförslag.

Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter om ändring i Fiskeriverkets föreskrifter (FIFS 2004:25) om resurstillträde och kontroll på fiskets område.

Bilaga 3. Föreskriftsförslag

Bilaga 4. Biologiskt rådgivning och underlag inför beslut om kustfiskeregler 2014.

Bilaga 5. Sändlista

Bilaga 1.

Myndighet
Havs- och vattenmyndigheten

Diarienummer 1501-14

Rubrik

Förslag till ändring av Fiskeriverkets föreskrifter (FIFS 2004:36) om fisket i Skagerrak, Kattegatt och Östersjön och Fiskeriverkets föreskrifter (FIFS 2004:25) om resurs-tillträde och kontroll på fiskets område.

Förslag till ändrade föreskrifter för kustfisket efter lax i Östersjön.

A Allmänt

Beskrivning av problemet och vad man vill uppnå

Bakgrund

Genom EUs gemensamma fiskeripolitik (GFP) och beslut inom HELCOM finns uppsatta mål för bestånden av lax. Enligt målen ska successivt samtliga bestånd av lax återställas och bevaras över biomassanivåer som kan ge ett maximalt hållbart uttag. Denna så kallade MSY (Maximal Sustainable Yield) innebär avseende GFP respektive HELCOM att varje enskilt bestånd ska producera minst 75% respektive 80% av den potentiellt möjliga produktionen av lax. I Sverige finns det 15 vattendrag som av ICES klassas som vildlaxälvar och några som klassas som potentiella vildlaxälvar där naturproducerande bestånd håller på att introduceras. Endast 3 laxälvar i Östersjön når idag eller är mycket nära att nå de mål för bestånden som är beslutade inom GFP. Dessa älvar är Vindelälven, Kalixälven och Torneälven. Flera av de svenska älvarna bedöms vara långt ifrån att nå mål för bestånden. Genom de svenska miljömålen sätts också upp mål för bevarande av bestånden. Främst genom miljömålen Levande sjöar och vattendrag samt Ett rikt växt och djurliv.

Den biologiska rådgivningen från SLU Aqua anger att de svaga bestånden behöver ett starkare skydd genom föreskrifterna för fisket, att fisket på odlad lax bör öka samt att fler förvaltningsområden för fördelning av kvoten och andra tekniska regleringar inom dessa bör övervägas för att öka skyddet av de svaga bestånden av lax.

I Östersjön finns det också älvar som är utbyggda med vattenkraftverk. I Sverige finns det 8 älvar där vattenkraftbolagen genom domstolsbeslut är ålagda att odla och sätta ut laxungar för att kompensera för den uppkomna skadan på den naturliga produktionen. De odlade laxungarna ska märkas genom att fettfenan tas bort innan utsättningen i syfte att dessa ska kunna skiljas från de vilda vid fångst.

Ministerrådet har tagit beslut om kvoter för fångst av lax i Östersjön. Den svenska kvoten år 2014 är 29 856 laxar medan den för år 2013 var 30 400 laxar. Från år 2013 sker allt riktat fiske efter lax med fasta redskap utmed kusten på de kustområden där laxälvar mynnar i Östersjön. Därigenom finns det möjlighet att styra fisket närmare älvar med odlad lax och älvar med starkare bestånd av vild lax samt genom ett minskat fiske nära älvar med svagare bestånd av vild lax stärka skyddet för dessa..

I remissen föreslås en landningsanmälan för riktat yrkesmässigt yrkesfiske efter lax. Eu kommissionen arbetar intensivt med att få en flerårig förvaltningsplan antagen. Från år 2015 införs genom den gemensamma fiskeripolitiken en landningsskyldighet för all fångad lax i Östersjön. Rapporteringen av laxfisket sker via elektronisk kustfiskejournal vilken inte omfattar krav på att lämna uppgifter om landningsplats eller landningstider. Fisket efter lax bedrivs i ett geografiskt stort och svårövertakat område. Båtarna är varken utrustade med VMS eller AIS vilket innebär att de inte går att övervaka elektroniskt avseende tid och plats. Genom att införa förhandsanmälan på landning av lax förbättras möjligheten för myndigheten att kontrollera den landade fångsten, att denna vägs och att vägningsjournal förs enligt gällande regelverk.

Vad HaV vill uppnå

Målsättningen med förslaget om ändrade föreskrifter är att öka skyddet för de svaga bestånden av lax, öka andelen odlad lax i fångsterna och öka möjligheten att successivt nå de mål för bestånden som anges inom GFP och HELCOM. Målsättningen är också att bidra till genomförandet av miljömålen Levande sjöar och vattendrag, Hav i balans levande kust och skärgård samt Ett rikt växt och djurliv.

HaV anser det viktigt att förbättra möjligheten till landningskontroll, att fångsten av lax blir rätt registrerad och att dessa uppgifter blir validerade så att kvotavräkningen blir så korrekt som möjligt. Det ger också myndigheten möjlighet att säkerställa om fisken är fångad i saltvatten eller i sötvatten.

Beskrivning av alternativa lösningar för det man vill uppnå och vilka effekterna blir om någon reglering inte kommer till stånd

Yrkesfiske med fasta redskap

Förslaget om fördelning av kvot inom tre förvaltningsområden och fördelning av fångsterna mellan odlad och vild lax i ICES område 31 bedöms bidra till att uppnå HaVs mål för laxförvaltningen under 2014. Att fördela kvoten på annat sätt har inte ansetts lämpligt med hänsyn till målen för förvaltningen.

Förslaget om tidigarelagd start för fiske med fasta redskap i ICES område 31 från den 19 juni 2013 till den 17 juni 2014 bedöms möjligt med hänsyn till fiskevården. SLU Aqua har bedömt att uppvandringen av lax på grund av den varma vintern 2013/2014 kommer att starta tidigare 2014. Trots en tidigarelagd fiskestart är bedömningen att en relativt stor andel av lekbeståndet har uppvandrat i älvarna innan fisket startar.

Förslaget om att senarelägga starttiden för fiske efter lax i Västernorrlands län norr om latituden 62.55 N från den 10 juni år 2013 till den 17 juni år 2014 bedöms nödvändig med hänsyn till behovet att stärka skyddet för de svaga bestånden av lax i älvarna inom detta område. Genom att senarelägga den tidpunkt när fisket får starta ökas fångstandelen odlad lax i fångsten samtidigt som skyddet stärks för de vilda bestånden.

Förslaget om ändringar avseende startdatum för fiske i fredningsområden med stöd av dispens från länsstyrelserna norr om latituden 62.55 N är en anpassning till den generella starttiden för fiske i området. Syftet är att öka skyddet för bestånden av lax och att undvika olika starttider för fisket vilket försvårar fiskerikontrollen.

Förslaget om förhandsanmälan vid landning av lax bedöms nödvändig att genomföra för en effektiv kontroll av laxfisket. Behovet av en förbättrad kontroll av laxfisket i Östersjön har bland annat uppmärksamats av Eu kommissionen och ICES.

Att inte införa dessa förslag bedöms innebära att HaVs mål och internationella överenskommelser för förvaltningen inte kan nås.

Fritidsfiske med fasta redskap

Förslaget innebär att den 1 juli som starttid för fiske med fasta redskap inom ICES område 31 utökas till att omfatta även Västernorrlands län norr om latituden 62.55 N. Förslaget innebär också att fritidsfiske med fasta redskap efter lax stoppas samtidigt som när yrkesfiskets kvot är infiskad. Inom detta utökade område finns flera älvar med svaga bestånd av lax.

Fritidsfiske med stöd av enskild rätt får bedrivas med samma typ av fasta redskap som yrkesfisket använder och har samma kapacitet för fångst av lax. Fångsten ingår inte i den av ministerrådet beslutade svenska kvoten utan sker utanför denna. Fiske får dock inte, genom beslut om Eus gemensamma fiskeripolitik, ske för avsalu. HaV får inte föreskriva om rapporteringsplikt för fritidsfiske.

Att inte införa dessa förslag bedöms innebära att HaVs mål för förvaltningen inte kan nås.

Uppgifter om vilka som berörs av regleringen

Yrkesfiske efter lax med fasta redskap

Förslaget om tidigarelagd starttid för fiske efter lax inom ICES område 31 bedöms beröra ca 80 yrkesfiskare. Förslaget om senarelagd starttid i ICES område 30 norr om latitud 62.55 N bedöms beröra ca 14 yrkesfiskare. Förslaget om att i fredningsområden norr om latituden 62.55 N föreskriva om att tidigaste startdatum med stöd av dispens från länsstyrelsen är den generella starttiden för området bedöms beröra ett mindre antal yrkesfiskare.

Förslaget om fördelning av kvoten år 2014 inom de tre kvotfördelningsområdena ICES område 31, 30 respektive 22-29 motsvarar samma fångstmängd som för år 2013. Förslaget berör ca 120 yrkesfiskare som fiskar med fasta redskap. Förslaget bedöms, jämfört med 2013, öka möjligheten för yrkesfisket att nyttja en större andel av kvoten utan att ett överfiske riskeras.

Förslaget om förhandsanmälan berör samtliga ca 120 yrkesfiskare som bedriver fiske med fasta redskap efter lax.

Fritidsfiske efter lax med fasta redskap

Förslaget om ändrad starttid för fritidsfiske med fasta redskap norr om latituden 62.55 N bedöms beröra ett begränsat antal fritidsfiskare. Möjligheten till fiske bedöms inte begränsas utöver den fiskemöjlighet som bedöms vara rimlig med beaktande av att det är ett fritidsfiske där fiske för avsalu inte är tillåtet.

Uppgifter om vilka kostnadsmässiga och andra konsekvenser regleringen medför och en jämförelse av konsekvenserna för de övervägda regleringsalternativen

Yrkesfiske efter lax med fasta redskap

Förslaget bedöms inte begränsa yrkesfisket efter lax utöver Ministerrådets beslut om fångster. Eftersom förslaget innebär att kvoterna för de tre förvaltningsområdena behålls på samma nivå som fångsterna för år 2013 bibehålls samma möjliga fångstmängd även under 2014 trots att den totala svenska kvoten minskat.

För yrkesfisket i Västernorrlands län norr om latituden 62.55 N innebär förslaget att fiskestart senareläggs med i normalfallet 7 dagar. Under denna tid utgjorde för år 2013 laxfångsten 10% av totalfångsten av lax. Dessutom fångades andra arter, främst sik, i de fasta redskapen under denna tid. Förslaget bedöms påverka ca 14 yrkesfiskare.

Fritidsfiske med fasta redskap

De föreslagna ändringarna av föreskrifterna berör endast fritidsfisket i Västernorrlands län norr om latituden 62.55 N. Eftersom fångsten inte får säljas enligt beslut som togs inom Eus gemensamma fiskeripolitik 2011 får detta förslag inte några kostnadsmässiga konsekvenser.

Bedömning av om regleringen överensstämmer med eller går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen

Den gemensamma fiskeripolitiken omfattar åtgärder för bevarande och förvaltning av levande marina akvatiska resurser, dvs. de akvatiska resurserna i haven. HaV får genom nationella beslut komplettera och stärka den gemensamma fiskeripolitiken.

Bedömning av om särskilda hänsyn behöver tas när det gäller tidpunkten för ikraftträdande och om det finns behov av speciella informationsinsatser

Information kommer att gå ut till yrkesfisket innan bestämmelserna träder i kraft och föreskrifterna kommer att kungöras i vanlig ordning. Därutöver kommer särskilda informationsinsatser genomföras för att nå övriga fiskande.

B Företag

Med företag avses här en juridisk eller en fysisk person som bedriver näringsverksamhet, det vill säga försäljning av varor och/eller tjänster yrkesmässigt och självständigt. Att yrkesmässigt bedriva näringsverksamhet bör tolkas brett.

Markera med x

- () Regleringen bedöms inte få effekter av betydelse för företags arbetsförutsättningar, konkurrensförmåga eller villkor i övrigt. Konsekvensutredningen innehåller därför inte någon beskrivning av punkterna i avsnitt B.
- (X) Regleringen bedöms få effekter av betydelse för företags arbetsförutsättningar, konkurrensförmåga eller villkor i övrigt. Konsekvensutredningen innehåller därför en beskrivning av punkterna i avsnitt B.

Beskrivning av antalet företag som berörs, vilka branscher företagen är verksamma i samt storleken på företagen

Regleringen bedöms beröra ca 120 yrkesfiskare. För ca 14 yrkesfiskare i Västernorrlands län norr om latituden 62.55 N bedöms förslaget innebära att starttiden för fiske med fasta redskap i normalfallet senareläggs 7 dagar.

Beskrivning av vilken tidsåtgång regleringen kan föra med sig för företagen och vad regleringen innebär för företagens administrativa kostnader.

Den administrativa bördan bedöms öka marginellt då landningsanmälan för yrkesfiske med fasta redskap enligt förslaget ska göras via telefon senast två timmar innan beräknad ankomst till hamn. HaV har bemanning hela dygnet alla dagar i veckan som service till yrkesfisket.

Beskrivning av vilka andra kostnader den föreslagna regleringen medför för företagen och vilka förändringar i verksamheten som företagen kan behöva vidta till följd av den föreslagna regleringen

Förslaget om landningsanmälan per telefon för yrkesfisket berör samtliga yrkesfiskare som fiskar med fasta redskap. Ekonomiskt bedöms förslaget medföra marginella kostnader då det handlar om telefonsamtal till myndigheten endast när lax ska landas under den tid laxfiskesäsongen pågår vilket bedöms vara en till två månader. Myndigheten har bemanning 24 timmar per dygn som service till yrkesfisket.

Förslaget om att senarelägga starttid för yrkesfiske med fasta redskap i Västernorrlands län norr om latitud 62.55N innebär att fisketiden i normalfallet minskar med 7 dagar. Under denna tid utgjorde för år 2013 laxfångsten 10% av totalfångsten av lax. Dessutom fångades andra arter, främst sik, i de fasta redskapen under denna tid. Förslaget bedöms påverka ca 14 yrkesfiskare.

Beskrivning av i vilken utsträckning regleringen kan komma att påverka konkurrensförhållandena för företagen

Fördelningen av kvoten inom de tre ICES områdena 31, 30 respektive 22-19 samt tidpunkt när fisket får starta påverkar konkurrensförhållandena mellan företagen. Förslaget till kvotfördelning och fiskestart är baserat på möjligheten att skydda och återuppbygga bestånden utifrån de biologiska förutsättningarna inom respektive område.

Beskrivning av hur regleringen i andra avseenden kan komma att påverka företagen

Någon påverkan bedöms inte uppstå i andra avseenden.

Beskrivning av om särskilda hänsyn behöver tas till små företag vid reglernas utformning

C Samråd

Beskrivning av ett eventuellt tidigt samråd

Biologiskt underlag har erhållits från SLU Aqua. Detta har skickats till länsstyrelserna och berörda nationella fiske- och/eller miljöorganisationer. Samråd har hållits med länsstyrelserna i området mellan Uppsala till Norrbottens län. Laxförvaltningen har behandlats i en rad olika sammanhang, bland annat på en nationell laxhearing på Landsbygdsdepartementet i november 2013 där representanter för samtliga intressen deltog.

D Kontaktperson

Ange vem som kan kontaktas vid eventuella frågor

För ytterligare frågor om förslaget kontakta gärna
Håkan Carlstrand, tel 010 698 62 40, enheten för fiskereglering
Martin Rydgren, tel 010 6986250, enheten för fiskereglering
Anna Söderblom, tel 010 6986159, enheten för landningskontroll

Bilaga 2

Dnr 1501-14

Föreskriftsförslag

Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter om ändring i
Fiskeriverkets föreskrifter (FIFS 2004:25) om
resurstillträde och kontroll på fiskets område.

HVMFS 2014:xx

Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter om ändring i Fiskeriverkets föreskrifter (FIFS 2004:25) om resurstillträde och kontroll på fiskets område;

Utkom från trycket
den x maj 2014

beslutade den xx maj 2014.

Med stöd av 2 kap. 7 § förordningen (1994:1716) om fisket, vattenbruket och fiskerinäringen föreskriver Havs- och vattenmyndigheten i fråga om Fiskeriverkets föreskrifter (FIFS 2004:25) om resurstillträde och kontroll på fiskets område

dels att 14 kap. 3 § ska ha följande lydelse,

dels att det i föreskrifterna ska införas en ny paragraf 8 kap. 5 b § samt närmast före 8 kap. 5 b § en ny rubrik av följande lydelse.

8 kap. Anmälningar och rapporter

Förhandsanmälan för laxfiskare i Östersjön

5 b §¹ En befälhavare på ett svenskt fiskefartyg med fartygstillstånd eller särskilt fartygstillstånd och som har en fångst av lax ombord, fångad med fasta redskap i Östersjön, ska förhandsanmäla sin ankomst till Havs- och vattenmyndigheten minst två timmar innan fartyget går in i hamn.

I förhandsanmälan ska befälhavaren ange fartygets distriktsbeteckning, fartygets radioanropssignal, koordinater (grader och minuter i WGS84-format) för landningshamn, klockslag för ankomst till hamn samt uppskattat antal laxar ombord.

Fartyget får inte gå in i hamn utan tillstånd från Havs- och vattenmyndigheten före den tid som befälhavaren angett i förhandsanmälan. Fartyget får inte heller komma in i hamn senare än en timme efter den tid som befälhavaren angett i förhandsanmälan utan sådant tillstånd.

Befälhavaren ska få ett kontrollnummer av Havs- och vattenmyndigheten i samband med förhandsanmälan.

14 kap. Fångstbegränsningar m.m.

Östersjön

3 §² De tillgängliga fångstmängderna av lax i Östersjön för 2014 ska fördelas enligt följande:

1. högst 400 laxar får fångas i delområde 22-29,
2. högst 8 500 laxar får fångas i delområde 30, och

¹ Senaste lydelse HVMFS 2011:6.

² Senast lydelse HVMFS 2013:11

HVMFS 2014:8

3. högst 20 000 laxar får fångas i delområde 31. Av dessa får inte fler än 10 000 vara laxar med oklippt fettfena.

Om 10 000 laxar med oklippt fettfena fångats i delområde 31 kan Havs- och vattenmyndigheten besluta att fiske av lax i delområdet endast får avse fettfenklippt lax i fredningsområdet Ume älv som anges i bilaga 5 till Fiskeriverkets föreskrifter (FIFS 2004:36) om fiske i Skagerrak, Kattegatt och Östersjön och i de terminalfiskeområden som anges i bilaga 6 till Fiskeriverkets föreskrifter (FIFS 2004:36) om fiske i Skagerrak, Kattegatt och Östersjön.

Dessa föreskrifter träder i kraft den 5 maj 2014.

På Havs- och vattenmyndighetens vägnar

BJÖRN RISINGER

Sara Grahn

Bilaga 3

Dnr 1501-14

Föreskriftsförslag

Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter om ändring i Fiskeriverkets föreskrifter (2004:36) om fiske i Skagerrak, Kattegatt och Östersjön.

**Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter om ändring
i Fiskeriverkets föreskrifter (2004:36) om fiske i
Skagerrak, Kattegatt och Östersjön;**

HVMFS 2014:xx

Utkom från trycket
den xx maj 2014

beslutade den xx maj 2014.

Med stöd av 2 kap. 7 § förordningen (1994:1716) om fisket, vattenbruket och fiskerinäringen föreskriver Havs- och vattenmyndigheten att i fråga om Fiskeriverkets föreskrifter (2004:36) om fiske i Skagerrak, Kattegatt och Östersjön att 5 kap. 6 samt bilaga 5 ska ha följande lydelse.

5 kap. Särskilda bestämmelser för Östersjön

Fiskemetoder

Fiske efter lax och öring

6 §¹ Fiske med fast redskap som i någon del är högre än 1,5 meter samt fiske med nät efter lax och öring är förbjudet fr.o.m. den 1 april t.o.m. den 30 juni i kustvattenområdet i Östersjön norr om latituden 62 55 N. Den som bedriver yrkesmässigt fiske samt den som bedriver fiske med stöd av särskilt fartygstillstånd får dock påbörja fisket den 17 juni.

Under de tider och inom de områden som anges i första stycket gäller förbud mot allt fiske med nät som har en större maskstorlek än 120 millimeter.

I Östersjöns delområde 31 inom vattenområden med mindre djup än tre meter enligt gällande sjökort är fiske med nät förbjudet fr.o.m. den 1 april t.o.m. den 10 juni och fr.o.m. den 1 oktober t.o.m. den 31 december, dock får fr.o.m. den 1 oktober t.o.m. den 31 oktober fiske bedrivas med nät med mindre maskstorlek än 37 millimeter.

Länsstyrelsen får, om så från fiskevårdssynpunkt kan tillåtas, efter ansökan medge den som bedriver yrkesmässigt fiske samt den som bedriver fiske med stöd av enskild fiskerätt och för vars försörjning fisket är av väsentlig betydelse enligt de kriterier för bedömning som framgår av 2 kap. 1 § Fiskeriverkets föreskrifter (FIFS 2004:25) om resurstillträde och kontroll på fiskets område tillstånd att utan hinder av bestämmelserna i

1. första stycket fiska i området mellan latituden 62 55 N och länsgränsen mellan Västerbottens och Norrbottens län med högst två fasta redskap fr. o m den 14 juni samt med fasta redskap efter strömming.

2. tredje stycket fiska med nät.

Länsstyrelsen får besluta om närmare villkor för tillstånd.

¹ Senaste lydelse HVMFS 2013:12

HVMFS 2014:xx

Fasta redskaps ledarmar får sätta ut innan fiske är tillåtet. Fiskhuset får inte till någon del anslutas till ledarmarna innan fiske är tillåtet. Inte heller andra anordningar avsedda för att fånga fisk får anslutas under denna tid.

Dessa föreskrifter träder i kraft den 5 maj 2014.

På Havs- och vattenmyndighetens vägnar

BJÖRN RISINGER

Sara Grahn

FREDNINGSSOMRÅDEN¹

Fredningsområdets benämning	Fiskebestämmelser	Gränser – område
		Fredningsområdenas gräns mot sötvattensområdena anges i <i>bilaga 2</i>
ÖSTERSJÖN		
Örnsköldsviks kommun		

¹Senaste lydelse HVMFS 2014:5. I ändringstrycket återges endast det nya fredningsområdet.

Moälven Idbyån	Fiske med drivlinor, förankrade linor och förankrade flytgarn är förbjudet. Fiske efter lax och öring är förbjudet fr.o.m. den 15 augusti t.o.m. den 31 oktober. Fiske med fast redskap som i någon del är högre än 1,5 meter är förbjudet. Länsstyrelsen får efter ansökan medge den som bedriver yrkesmässigt fiske samt den som bedriver fiske med stöd av enskild fiskerätt och för vars försörjning fisket är av väsentlig betydelse tillstånd att utan hinder av förbudet fiska med 2 fast redskap från och med den 12 juni och med flera fr.o.m. den 17 juni. Länsstyrelsen får besluta om närmare villkort för tillstånd. Allt fiske är förbjudet fr.o.m. den 15 augusti t.o.m. den 31 oktober.	Vattenområdet innanför en rät linje mellan nedan angivna punkter. Ingarö, vid utloppet till Eknässundet i position 59 14,30 N, 18 32,79 O och udden på nordvästra Björnö i position 59 14,28 N, 18 32,83 O.
Nordmalings kommun		

Lögde älv		
Restriktionsgräns	Fiske med handredskap efter lax och öring får ske utanför restriktionsgränsen fr.o.m. den 17 juni t.o.m. den 15 september. Vid sådant fiske får behållas en lax eller öring per fiskande och dygn. Länsstyrelsen får efter ansökan medge den som bedriver yrkesmässigt fiske samt den som bedriver fiske med stöd av enskild rätt, och för vars försörjning fisket är av väsentlig betydelse enligt de kriterier för bedömning som framgår av 2 kap. 1 § Fiskeriverkets föreskrifter (FIS 2004:25) om resurstillskott och kontroll på fiskets område, tillstånd att utan hinder av förbuden fiska med 1. två fasta redskap fr.o.m. den 12 juni och med flera fasta redskap fr.o.m. den 17 juni, dock efter lax och öring endast utanför restriktionsgränsen t.o.m. längst den 15 september, 2. nät med en maskstorlek om högst 120 millimeter efter andra arter än lax och öring. Länsstyrelsen får besluta om närmare villkor för tillstånd.	
Umeå kommun		

Hörmån	Fiske med handredskap efter lax och öring får ske utanför restriktionsgräns 2 fr.o.m. den 17 juni t.o.m. den 15 september. Vid sådant fiske får behållas en lax eller öring per fiskande och dygn. Länsstyrelsen får efter ansökan medge den som bedriver yrkesmässigt fiske samt den som bedriver fiske med stöd av enskild fiskerätt, och för vars försörjning fisket är av väsentlig betydelse enligt de kriterier för bedömning som framgår av 2 kap. 1 § Fiskeriverkets föreskrifter FIFS 2004:25) om resurstillskott och kontroll på fiskets område, tillstånd att utan hinder av förbudet fiska med 1. två fasta redskap fr.o.m. den 12 juni och med flera fasta redskap fr.o.m. den 17 juni, dock efter lax och öring endast utanför restriktionsgräns 2 t.o.m. längst den 15 september, 2. nät med en maskstorlek om högst 120 millimeter efter andra arter än lax och öring. Länsstyrelsen får besluta om närmare villkor för tillstånd.	
---------------	--	--

Ume älv		Fiske med handredskap efter lax och öring får ske utanför restriktionsgräns 2 fr.o.m. den 17 juni t.o.m. den 15 september. Vid sådant fiske får behållas en lax eller en öring per fiskande och dygn. Länsstyrelsen får efter ansökan medge den som bedriver yrkesmässigt fiske samt den som bedriver fiske med stöd av enskild fiskerätt, och för vars försörjning fisket är av väsentligt betydelse enligt de kriterier för bedömning som framgår av 2 kap. 1 § Fiskeriverkets föreskrifter (FIS 2004:25) om resursutträde och kontroll på fiskets område, tillstånd att utan hinder av förbuden fiska med 1. två fasta redskap fr.o.m. den 12 juni och med flera fasta redskap fr.o.m. den 17 juni, dock efter lax och öring endast utanför restriktionsgräns 2 t.o.m. längst den 15 september, 2. nät med en maskstorlek om högst 120 millimeter efter andra arter än lax och öring. Länsstyrelsen får besluta om närmare villkor för tillstånd.
---------	--	--

Sävarån	Länsstyrelsen får efter ansökan medge den som bedriver yrkesmässigt fiske samt den som bedriver fiske med stöd av enskild fiskerätt, och för vars försörjning fisket är av väsentligt betydelse enligt de kriterier för bedömning som framgår av 2 kap. 1 § Fiskeriverkets föreskrifter (FIFS 2004:25) om resurstillträde och kontroll på fiskets område, tillstånd att utan hinder av förbuden fiska efter andra arter än lax och öring med fast redskap fr.o.m. den 17 juni och med nät med en maskstorlek om högst 120 millimeter. Länsstyrelsen får besluta om närmare villkor för tillstånd.	
Robertfors kommun		

Rickleån		Länsstyrelsen får efter ansökan medge den som bedriver yrkesmässigt fiske samt den som bedriver fiske med stöd av enskild fiskerätt, och för vars försörjning fisket är av väsentligt betydelse enligt de kriterier för bedömning som framgår av 2 kap. 1 § Fiskeriverkets föreskrifter (FIS 2004:25) om resurstillsättande och kontroll på fiskets område, tillstånd att utan hinder av förbuden fiska efter andra arter än lax och öring med fast redskap fr.o.m. den 17 juni och med nät med en maskstorlek om högst 120 millimeter. Länsstyrelsen får besluta om närmare villkor för tillstånd.	
Skellefteå kommun			

HVMFS 2014:xx

Bure älv	Länsstyrelsen får, om så från fiskevårdssynpunkt kan tillåtas, efter ansökan medge den som bedriver yrkesmässigt fiske samt den som bedriver fiske med stöd av enskild fiskerätt, och för vars försörjning fisket är av väsentligt betydelse enligt de kriterier för bedömning som framgår av 2 kap. 1 § Fiskeriverkets föreskrifter (FIFS 2004:25) om resurstillskott och kontroll på fiskets område, tillstånd att utan hinder av förbudet fiska med två fasta redskap fr.o.m. den 12 juni och med flera fasta redskap fr.o.m. den 17 juni samt med nät med en maskstorlek om högst 120 millimeter. Länsstyrelsen får besluta om närmare villkor för tillstånd.	
----------	--	--

Kåge älva	Länsstyrelsen får efter ansökan medge den som bedriver yrkesmässigt fiske samt den som bedriver fiske med stöd av enskild fiskerätt, och för vars försörjning fisket är av väsentligt betydelse enligt de kriterier för bedömning som framgår av 2 kap. 1 § Fiskeriverkets föreskrifter (FIS 2004:25) om resurstillträde och kontroll på fiskets område, tillstånd att utan hinder av förbuden fiska med 1. två fasta redskap fr.o.m. den 12 juni och med flera fasta redskap fr.o.m. den 17 juni, dock efter lax och öring endast utanför restriktionsgräns 2 t.o.m. längst den 15 september, 2. nät med en maskstorlek om högst 120 millimeter efter andra arter än lax och öring. Länsstyrelsen får besluta om närmare villkor för tillstånd.	
------------------	---	--

Byske älv	Fiske med handredskap efter lax och öring får ske utanför restriktionsgränsen fr.o.m. den 17 juni t.o.m. den 15 september. Vid sådant fiske får behållas en lax eller öring per fiskande och dygn. Länsstyrelsen får efter ansökan medge den som bedriver yrkesmässigt fiske samt den som bedriver fiske med stöd av enskild fiskerätt, och för vars försörjning fisket är av väsentligt betydelse enligt de kriterier för bedömning som framgår av 2 kap. 1 § Fiskeriverkets föreskrifter (FIFS 2004:25) om resurstillsättande och kontroll på fiskets område, tillstånd att utan hinder av förbuden fiska med 1. två fasta redskap fr.o.m. den 12 juni och med flera fasta redskap fr.o.m. den 17 juni, dock efter lax och öring endast utanför restriktionsgräns 2 t.o.m. längst den 15 september, 2. nät med en maskstorlek om högst 120 millimeter efter andra arter än lax och öring. Länsstyrelsen får besluta om närmare villkor för tillstånd.	
------------------	---	--

Åby älv	Fiske med handredskap efter lax och öring får ske utanför restriktionsgräns 2 fr.o.m. den 17 juni t.o.m. den 15 september. Vid sådant fiske får behållas en lax eller öring per fiskande och dygn.	Länsstyrelsen får efter ansökan medge den som bedriver yrkesmässigt fiske samt den som bedriver fiske med stöd av enskild fiskerätt, och för vars försörjning fisket är av väsentligt betydelse enligt de kriterier för bedömning som framgår av 2 kap. 1 § Fiskeriverkets föreskrifter (FIFS 2004:25) om resurstillsättande och kontroll på fiskets område, tillstånd att utan hinder av förbuden fiska med 1. två fasta redskap fr.o.m. den 12 juni och med flera fasta redskap fr.o.m. den 17 juni, dock efter lax och öring endast utanför restriktionsgräns 2 t.o.m. längst den 15 september, 2. nät med en maskstorlek om högst 120 millimeter efter andra arter än lax och öring. Länsstyrelsen får besluta om närmare villkor för tillstånd.
Piteå kommun		

Pite älv	Fiske med handredskap efter lax och öring får ske fr.o.m. den 17 juni t.o.m. den 15 september. Vid sådant fiske får behållas en lax eller öring per fiskande och dygn. Länsstyrelsen får efter ansökan medge den som bedriver yrkesmässigt fiske samt den som bedriver fiske med stöd av enskild fiskerätt, och för vars försörjning fisket är av väsentligt betydelse enligt de kriterier för bedömning som framgår av 2 kap. 1 § Fiskeriverkets föreskrifter (FIS 2004:25) om resurstillträde och kontroll på fiskets område, tillstånd att utan hinder av förbuden fiska med fast redskap fr.o.m. den 17 juni, dock efter lax och öring längst t.o.m. den 15 september. Länsstyrelsen får besluta om närmare villkor för tillstånd. -----	
----------	--	--

Kalix kommun

Kalix älva	Fiske med fast redskap som i någon del är högre än 1,5 meter är förbjudet <i>delvis</i> fr.o.m. den 1 maj t.o.m. den 16 juni, <i>delvis</i> fr.o.m. den 16 september t.o.m. den 31 december. Fiske med nät som har en större maskstorlek än 120 millimeter är förbjudet under hela året.	
Inre restriktionsgräns	Samma bestämmelser som ovan anges för hela fredningsområdet, dock med den skillnaden att vårfiskeförbudet gäller t.o.m. den 25 juni samt att fiske med nät med större maskor än 40 mm är förbjudet <i>delvis</i> fr.o.m. den 1 maj t.o.m. den 16 juni, <i>delvis</i> fr.o.m. den 15 september t.o.m. den 15 november. Fiske med handredskap efter lax och öring som inte är fettneklippt får ske utanför den inre restriktionsgränsen fr.o.m. den 19 juni t.o.m. den 15 september. Vid sådant fiske får behållas en lax eller öring per fiskande och dygn.	

Sveriges lantbruksuniversitet
Swedish University of Agricultural Sciences

Institutionen för akvatiska resurser
Sötvattenslaboratoriet, Drottningholm

2014-02-24

Biologisk rådgivning och underlag inför beslut om kustfiskeregler 2014

Johan Östergren, Stefan Palm, Emma Björkvik och Johan Dannewitz

Sammanfattning

Det konstateras att:

- Återvandringen av lax under 2013 var god i de flesta svenska älvar.
- ICES senaste analyser (ICES 2013) visar att laxfångsterna bör reduceras ytterligare (från dagens nivå) för att säkerställa en fortsatt positiv utveckling för en majoritet av de vilda laxbestånden.
- Fångsten av lax i det svenska kustfisket 2013 ökade jämfört med 2012.
- I ICES område 31 minskade fångsten av lax utanför Kalix- och Råneälven jämfört med 2012, medan den var nära oförändrad utanför Torneälven och ökade i Lule- och Skellefteälvens terminalfiskeområden.
- I ICES område 30 ökade fångsten totalt sett, särskilt av odlad (fettfeneklippt) lax. I områden där vildlax från de svaga älvarna Öre-Lögde- och Moälven förekommer i hög andel ökade dock fångsten av vild lax med 48 %.
- Genetiska analyser av kustfångster från 2013 i kombination med uppgifter om fördelning av vild (oklippt) och odlad (fenklippt) lax indikerar att det finns goda förutsättningar för en mer beståndsbaserad kustfiskeförvaltning.

Mot bakgrund av ovanstående dras följande slutsatser:

- Möjligheterna för ett ökat riktat kustfiske efter odlade (och starka vilda) stammar samt skydd (minskat fiske) av vilda stammar bedöms som goda.
- För att samtliga vildlaxbestånd ska nå dagens MSY-mål krävs en mer älvspecifik förvaltning.
- Att som under föregående år fördela kustfiskets kvot i Bottniska viken över endast två områden (ICES område 29-30 och 31) riskerar att resultera i överfiske av flera svaga vildlaxbestånd, om inte lokala frednings- och terminalfiskeområden nyttjas i högre omfattning än hittills.

- Fiskereglering i tid (försommarfredning) bedöms som viktigare i norr (ICES 31 + Västernorrland) än i söder (övriga ICES 30).
- Den dödlighet inom alla former av fiske (älv, kust, hav, yrkes-, och fritidsfiske) som påverkar enskilda bestånd måste beaktas.
- Utveckling av selektiva och skonsamma redskap är viktigt för minskad fångst och påverkan på oönskad/återutsatt lax.

Inledning

Havs- och Vattenmyndigheten (HaV) har beställt biologisk rådgivning av SLU institutionen för akvatiska resurser (SLU Aqua) som underlag för laxförvaltningen i Östersjön och tillrinnande älvar 2014. Syftet med denna rapport är att presentera relevanta biologiska data och analyser som underlag för beslut för reglering av kustfisket med fasta fällor samt fördelning av Sveriges laxkvot 2014 för ICES område 31 & 30-29.

Den biologiska rådgivningen har som syfte att bidra till att HaVs övergripande mål för laxförvaltningen uppfylls. Dessa mål är att skydda och återuppbygga svaga vildlaxbestånd så att de successivt kan nå målet om "Maximum Sustainable Yield" (MSY) medan starka vildlaxbestånd ska nå mål om MSY senast 2020. MSY-målet innebär att bestånden skall nå den nivå som möjliggör den högsta fångsten sett ur ett långsiktigt hållbart perspektiv. För laxbestånden i Östersjön bedöms MSY-nivån vara ca 75 procent av den maximala smoltproduktionen (ICES 2008). ICES senaste analyser visar att en majoritet av vattendragen i Östersjön inte uppnår MSY-målet, och att många vattendrag (framförallt de mindre samt sydliga) ännu ligger långt under detta mål (ICES 2013).

I föreliggande underlag har tagits hänsyn till följande, av HaV meddelade, förutsättningar för reglering av Sveriges kustfiske efter lax 2014:

- För att undvika överexploatering av vilda bestånd bör fisket i möjligaste mån riktas mot kompensationsodlad (fettfeneklippt) lax. Rådgivningen ska även beakta alternativen att återutsätta, respektive inte återutsätta, vild lax som förvaltningsåtgärd, samt relevanta starttider för ett fiske.
- Svensk kvot är ca 29 800 laxar. Av denna kvot bedöms 1000 laxar fångas som bifångst i trålfiske och andra redskap i Östersjön. För fiske med fasta fällor bedöms den möjliga fångsten till 28 800 laxar
- HaV har inte för avsikt att genom kvotbyte öka fångstmängden av lax för svenska fiskare.
- Eftersom lax och öring ofta fiskas i samma områden och med samma redskap behöver rådgivningen beakta bevarande, restaurering och nyttjande av öringbestånden.
- Reglering av fritidsfiske på kusten med fasta fällor beslutas samtidigt som beslut tas om yrkesfiske med fasta fällor.
- I möjligaste mån ska hänsyn också tas till småskaligt fiske, under förutsättning att detta inte hindrar att nå målsättningarna ovan.

Den rådgivning som presenteras nedan är baserad på tidigare analyser av Internationella Havsforskningsrådet (ICES), fångstrapportering av antal vilda (intakt fettfena) respektive odlade (fettfena bortklippt) laxar inom det svenska kustfisket 2012-2013, genetiska analyser av lax fångad i kustfisket 2013, samt tidigare rapporter och annan vetenskaplig litteratur.

Tidigare under 2014 har SLU Aqua levererat underlag angående fördelning av laxkvot i ICES område 27-22 och stamsammansättning av lax i kustfisket 2013

– genetisk provtagning och analys (Östergren m. fl. 2014a och b) samt ett gemensamt svensk-finskt underlag för fiskeregler i Torneälven (Palm m.fl. 2014). Det rekommenderas att även ta del av dessa samt tidigare års biologisk rådgivning från SLU Aqua gällande lax i Östersjön.

ICES rådgivning som baseras på 2013 års uppgifter blir tillgänglig först i månadsskiftet maj-juni 2014. Eftersom beslut om kustfisket måste tas tidigare under året är detta underlag baserat på ICES råd för 2014 som utformades under våren 2013, och som bygger på data t.o.m. år 2012 (ICES 2013). Dessa råd har i viss mån kompletterats med preliminära uppgifter om fångster, tätheter av laxungar i vattendragen och uppvandring av lekfisk från undersökningar utförda 2013.

Östersjölax - definitioner

Med vilda stammar avses i detta underlag lax från älvar med naturlig reproduktion, medan odlade stammar härstammar från kompensationsodling. I Sverige ska all odlad laxsmolt sedan omkring ett decennium vara fettfeneklipt. Det kan ändå till viss del förekomma odlad fisk med fettfenan kvar i fångster längs svenska kusten. Dels fenklippas inte merparten av den odlade lax som sätts ut i Finland och övriga länder kring Östersjön. Dessutom har man i Ångermanälven under senare år (2007–2012) erhållit dispens att frisläppa ettårig odlad lax med fettfenan intakt, i syfte att särskilja dessa från fettfeneklipt lax utsatt som tvåårig smolt (för att undersöka eventuella skillnader i överlevnad). En låg andel missade fenklippningar från odlade stammar kan heller inte uteslutas. Det kan även noteras att man i Torneälven årligen satt ut mindre mängder fenklippt smolt av lokal stam i forskningssyfte (ICES 2013).

Med "svaga vildlaxälvar" avses stammar som enligt ICES inte med säkerhet uppnår det tidigare 50-procent-målet, och/eller älvar vilka uppvisar en negativ beståndsutveckling (ICES 2013; tabell 4.2.3.4). Med "starka(re) vildlaxälvar" avses övriga älvar med vild stam. Även ett antal älvar där restaureringsprogram pågår i syfte att återfå självreproducerande bestånd betecknas i detta underlag som svaga vildlaxälvar, trots att dessa i några fall (t.ex. Moälven och Kågeälven) ännu inte av ICES erhållit formell status som vildlaxvattendrag.

Status och utveckling

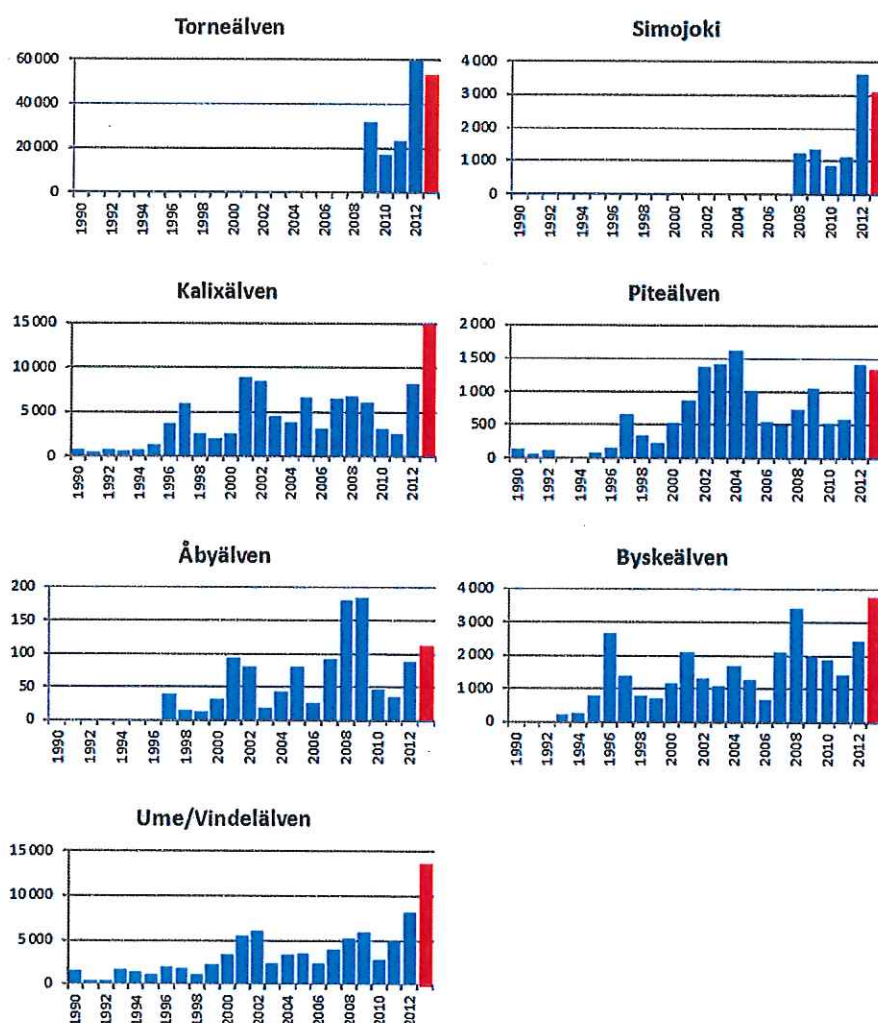
I årets biologiska underlag för fiskeregler i Torneälven (Palm m. fl. 2014) presenteras nuvarande status och utveckling för samtliga svenska vildlaxbestånd i Östersjön. Generellt sett har utvecklingen varit positiv sedan 1990-talet för en majoritet av de vilda laxbestånden i Bottniska viken (se bl.a. figur 1 för uppvandringsdata). De sydliga svenska laxbestånden i Mörrumsån och Emån, samt de vilda Baltiska laxbestånden har däremot inte uppvisat samma positiva trend (ICES 2012a, 2013).

Som framgår av figur 1 har uppgången i de nordliga svenska älvarna varit god eller mycket god under 2013, med rekordnivåer i både Vindelälven och Kalixälven. Detta kan delvis förklaras av vintertemperaturen, då kalla vintrar som inför 2010 och 2011 innebar en senare och något svagare återvandring än varmare vintrar (som den 2012). Andra faktorer som antas påverka återvandringens numerär är dödligheten under första havsåret, orapporterat fiske samt naturliga fluktuationer som avspeglar tidigare års rekrytering i älvarna. För en mer utförlig bakgrund och en diskussion kring orsaker till den positiva trenden i norr och den stora variationen i de senaste årens återvandring av lax till älvarna hänvisas till Palm m. fl. (2014).

Som nämnts ovan har majoriteten av laxbestånden i Östersjön enligt ICES inte uppnått dagens förvaltningsmål om MSY (d.v.s. 75 % av potentiell smoltproduktion). Det kan dock nämnas att Vindelälven och Kalixälven sannolikt nått målet (ICES 2013). Även de stora återvandringarna av lekfisk till Torneälven 2012 och 2013 kommer sannolikt resultera i att Torneälven når MSY-målet inom 2–3 år (Palm m. fl. 2014).

Prognos för framtiden

För att göra prognoser för framtiden måste längre tidsperioder beaktas, eftersom laxens återvandring varierar mycket från år till år. ICES senaste analyser (ICES 2013) visar att laxfångsterna bör reduceras ytterligare för att säkerställa en fortsatt positiv utveckling för en majoritet av de vilda laxbestånden. ICES rekommenderade därför att Östersjökvoten (Finska viken undantagen) borde minska från 2013 års nivå på 109 000 laxar till 78 000 laxar år 2014.

Figur 1. Uppvandring 1990-2013 i sju vildlaxälvar i Bottniska viken (röda staplar indikerar preliminära och delvis ofullständiga data för 2013). Observera att laxräkning pågått olika länge i älvorna och att data därmed saknas för vissa perioder, samt att antalet laxar för Torneälven, Kalixälven, Åbyälven och Byskeälven endast representerar en viss andel av totala uppvandringen i dessa vattendrag (räkningen sker på olika avstånd från mynningen).

En sådan minskning av fisket väntas resultera i att de allra flesta bestånd kommer att uppvisa en klart positiv utveckling under kommande år. EU:s ministerråd beslutade dock hösten 2013 att 2014 års totala laxfiskekvot (TAC) för Östersjön blir drygt 106 000 individer (Finska viken undantagen). Den stora skillnaden mellan ICES rekommenderade maximala nivå och den av EU beslutade TAC:n beror främst på att ICES, till skillnad från EU, "tagit höjd" för förekomst av ett omfattande orapporterat fiske.

En bedömning av TAC:s påverkan på enskilda laxbestånd är mycket svår, eftersom det högst sannolikt finns stora skillnader i hur mycket de olika bestånden exploateras. Om man skulle ta full hänsyn till de svaga älvarna för att dessa snabbare ska nå MSY-målet, måste den totala kvoten minskas drastiskt så länge det förekommer fiske på blandbestånd i havet¹. Eftersom det samtidigt finns kompensationsodlad lax som bör skattas på ett maximalt sätt, och även starka vilda stammar som snart kan nå förvaltningsmålet, är dock en älvspecifik förvaltning att föredra. En sådan förvaltning skulle ge betydligt bättre förutsättningar för samtliga vildlaxbestånd (svaga och starka) att nå MSY, samtidigt som de kompensationsodlade stammarna kunde beskattas maximalt. På längre sikt skulle då den totala kvoten kunna ökas.

Fiske

Översikt fångststatistik

Olika former av fiske är orsak till en stor del av dödligheten för vuxen lax. I Sverige fiskas lax av såväl yrkesfiskare som fritidsfiskare, längs kusten, i älvar och ute till havs. Även om inte t.ex. älvfångsterna från varken fritidsfiske eller yrkesfisket ingår i Sveriges nationella laxkvot, är det viktigt att känna till de totala fångsterna för att erhålla en helhetsbild av fiskets betydelse och variation över tid. Av samma anledning gäller de biologiska råden i denna rapport därför alla former av fiske, oavsett hur och av vem det bedrivs. Både i yrkes- och fritidsfisket i havet fångas lax främst med fasta redskap. Yrkesfiske definieras här som licensierat fiske för vilket det föreligger rapporteringskrav (fångstuppgifter som tillhandahålls via loggblad och journaler). Det finns inga motsvarande krav på rapportering i fritidsfisket. Fritidsfiskefångsternas storlek i hav och älv måste därför i hög grad uppskattas med hjälp av olika t.ex. karteringar eller enkätundersökningar, vars utformning anpassas efter det området där fisket bedrivs. Fritidsfiskets fångster längs kusten skattas baserat på karteringar av antalet fasta redskap, vilka genomförs vart fjärde år (Anon. 2011). Fångsternas storlek beräknas därefter med hjälp av uppgifter om fångsten per ansträngning (FPA) inom det licensierade kustfisket samt ett antagande om hur denna förhåller sig i relation till fritidsfiskets FPA (ICES 2013). Även i vissa älvars nedersta delar bedrivs licensierat fiske på lax, främst genom fasta redskap, medan fritidsfiske bedrivs som sportfiske samt traditionellt fiske med not. Ett visst avelsfiske för kompensationsodling förekommer också i reglerade älvar.

Fritidsfiskets älvfångster samlas in årligen för respektive älv/vattendrag via enkäter och olika rapporteringssystem. Eftersom det ännu inte finns något nationellt, gemensamt fångstrapporteringssystem för fritidsfiske i älv, och då den befintliga rapporteringens omfattning och kvalitet varierar påtagligt, är

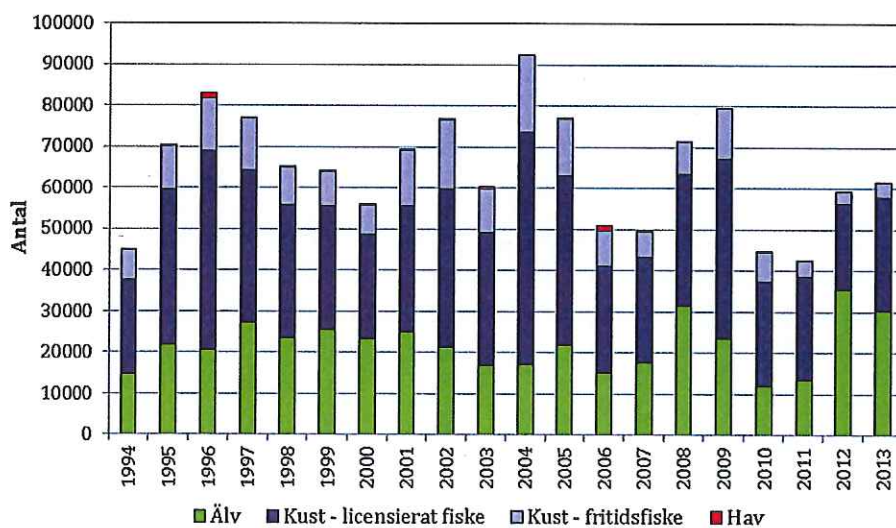
¹ För många svaga bestånd behövs sannolikt fler åtgärder än minskad fiskedödlighet. Kunskapen om vilka övriga faktorer som påverkar enskilda svaga bestånd är dock ofta bristfällig (ICES 2012a).

det viktigt att poängtera att de totala skattningarna av hur mycket lax som fångats vid älvsfiske är mycket osäkra.

Sedan 2013 förekommer inget svenskt licensierat laxfiske på öppet hav. Lax från de svenska bestånden fångas dock fortfarande inom andra länders havsfiske. Däremot bedrivs det fritidsfiske i from av s.k. "trolling" ute till havs. I likhet med karteringarna av fasta redskap längs kusterna insamlas uppgifter om trollingfisket vart fjärde år. Endast en liten del av trollingfångsterna tas dock i Östersjöns norra delar; i ICES område 30 och 31 var trollingfångsten under 2011 marginell, medan fångsten i område 29 samma år skattades till 406 laxar (Persson m.fl. 2013).

Figur 2 visas total svensk fångst av lax i ICES område 30 och 31 under perioden 1994 - 2013. Med fångst avses endast landad lax, alltså lax som inte längre kan bidra till reproduktionen. Utvecklingen av laxfångsterna har varit relativt konstant under de senaste 10 åren (Figur 2). De skattade fritidsfiskefångsterna på kusten har minskat över tid, och jämförs 2013 års fångster med 2012 års har kustfiskets totala andel av all fångst ökat något.

Av den totala fångsten 2013 av lax i område 30 och 31 fångades 32 % i område 30 medan 68 % togs i område 31. Fångster i ICES område 29 har inte inkluderats i figur 2 då dessa är marginella i förhållande till de i ICES område 30 och 31.

Figur 2. Total landad fångst av lax i ICES-område 30 och 31 fördelad per år och område (kust, älv och hav). Kustfångsterna är uppdelade på licensierat fiske (rapporterat) och fritidsfiske (skattat). Notera att både odlad och vild lax ingår i fångsterna, samt att endast svenska älvsfångster från Torneälven är inkluderade (ej finska).

Fördelning av vild och odlad lax i kustfisket

Sedan 2012 har yrkesfiskare fört elektronisk journal över fångst av lax som ingår i kvoten inom 48 timmar efter fångst. De har även haft skyldighet att rapportera förekomst av fettfena, d.v.s. registrera vild respektive odlad lax i fångsten. Information om fettfeneförekomst är mycket värdefull eftersom denna ger en detaljerad bild av var och när vild och odlad lax fångas. Nedan presenteras fördelningar av vild och odlad lax fångad i kustfiske 2012 och 2013, samt hur dessa förhåller sig till resultat från nyligen genomförda

genetiska analyser av lax fångad 2013 i på tolv platser längs Östersjökusten (Östergren m. fl. 2014b).

Några omständigheter bör uppmärksammas innan resultaten baserade på fångststatistiken från 2013 diskuteras mer i detalj:

- Fiskarena har själva rapporterat vild och odlad lax med elektronisk journal, vilket upplevts som svårt för vissa fiskare. Det finns därmed en möjlighet till omedveten eller medveten felrapportering av odlad lax som vild och vice versa.
- Total fångststatistik över vild och odlad lax finns ännu bara för 2012 och 2013, vilket utgör ett litet dataunderlag då det inte säger särskilt mycket om graden av variation över år (även om det är mycket värdefullt med de två år där data hittills finns).
- Till viss del kan oklippt lax vara född i odling. Dels kan finsk odlad/oklippt lax till viss del ingå i de svenska fångsterna. Dessutom har det i Ångermanälven under flera år (2007 – 2012) satts ut odlad ettårig smolt med fettfenan intakt.

Med reservation för ovanstående osäkerheter bedömer vi ändå att data överlag är av god kvalitet och att de övergripande mönstren vad gäller fångst av vild och odlad lax går att förlita sig på.

Under 2013 registrerades totalt 27 548 landade laxar i det yrkesmässiga kustfisket inom ICES områden 31 och 30 (information från HaV). Totalt sett fångades ca 31 % fler laxar 2013 än 2012, vilket var förväntat då kvottilldelningen för kustfisket ökade 2013 p.g.a. utfasningen av det svenska långlinefisket i södra Östersjön.

Antalet inrapporterade laxar 2013 ökade kraftigt jämfört med 2012 i ICES område 30 (94 %) medan ökningen i område 31 var lägre (14 %; Tabell 1). Vad gäller odlad lax ökade fångsten med 26 och 116 % i område 31 respektive 30, medan fångsten av vild lax ökade med 9 respektive 36 % (Tabell 1). Den större ökningen i fångst av odlad lax indikerar att HaVs ambition inför 2013 att i större utsträckning rikta fisket mot kompensationsodlade bestånd fungerat. Trots detta finns anledning att studera den rumsliga fördelningen av fångad vild lax mer i detalj, eftersom även denna del av fångsten ökade.

Tabell 1. Fångst av vild (intakt fettfena) och odlad (fettfeneklippt) lax fördelat per ICES område och år för åren 2012 och 2013.

ICES område	2012			2013			Ökning i procent		
	Vild	Odlad	Totalt	Vild	Odlad	Totalt	Vild	Odlad	Totalt
31	11842	4548	16390	12909	5726	18635	9%	26%	14%
30	1254	3339	4593	1706	7207	8913	36%	116%	94%
TOTALT	13096	7887	20983	14615	12933	27548	12%	64%	31%

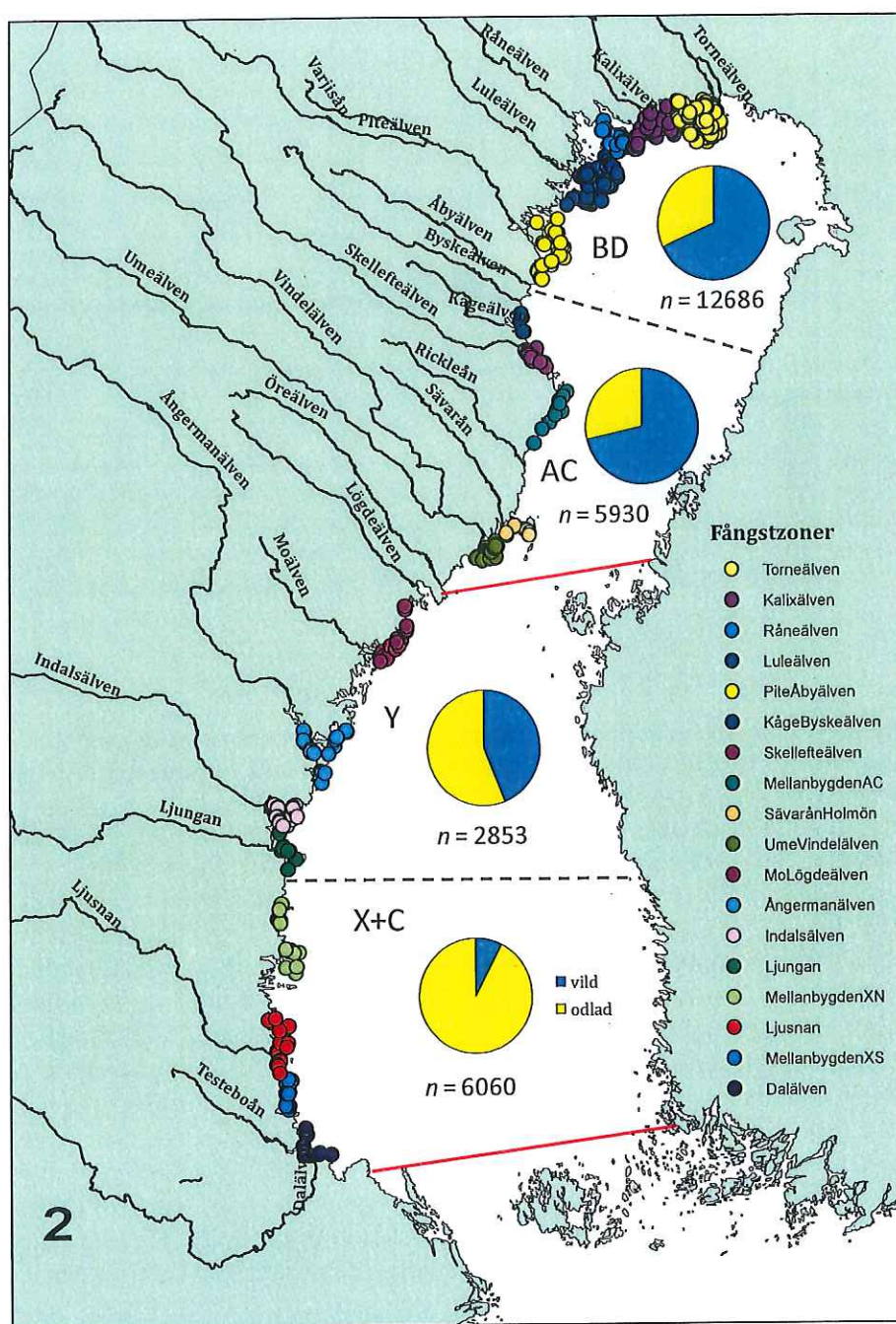
Fångstfördelning i geografiska områden

I motsvarande underlag för kustfiskeregler 2013 (Östergren m. fl. 2013) indelades fångsten i geografiskt definierade fångstzoner samt per län (Figur 2). Detta gjordes för att få en tydligare bild av var odlad och vild lax hade fångats. Fångstzonerna definierades godtyckligt som grupper av redskap placerade i närheten av en älvmyrning, medan kustområden utan närhet till älvmyrningar fick utgöra egna fångstzoner. Samtliga områdens och zoners geografiska lokaliseringar med respektive fångstfördelningar (vild/odlad) framgår av figur 2 och 3, samt av tabell 2.

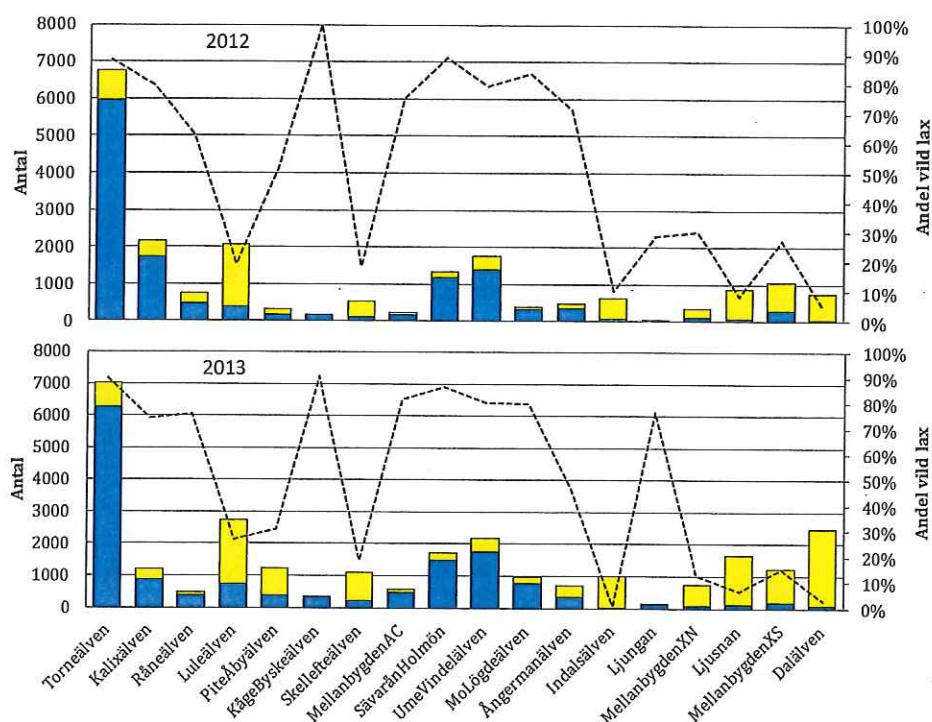
Figur 3 illustrerar att antalet och andelarna vild/odlad var mycket lika mellan åren 2012 och 2013 i de flesta fångstzoner. Några undantag finns dock, framför allt i ICES område 30 (särskilt utanför Ljusnan, Indals- och Dalälven) där både antalet och andelen odlad lax ökade påtagligt 2013. Det bör dock noteras att det även i ICES område 30 fångades fler vilda laxar 2013 jämfört med 2012 (36 procent mer; Tabell 1).

Noterbart är också att i fångstzonen belägen mellan Mo- och Lögdeälven ("MoLögdeälven"; figur 2 och 3) ökade antalet fångad vild lax med 48 %. I detta område har tidigare genetiska analyser visat att en stor andel av fångsten kommer från de svaga laxbestånden i Lögde- Öre- och Moälven (Östergren m. fl. 2012).

Inom ICES område 31 ökade fångsterna 2013 i alla fångstzoner med undantag för de utanför Kalixälven och Råneälven (de enda fångstzoner längs hela kusten där fångsterna minskade). Utanför Kalixälven minskade fångsten till nästan hälften jämfört med 2012. I fångstzonerna som motsvarar Luleälvens och Skellefteälvens terminalfiskeområden ökade antalet laxar totalt, samtidigt som även andelen vild lax ökade (Tabell 2, Figur 3). Även i fångstzonen i närheten av Piteälven (Piteåbyälven) ökade fångsten under 2013.

Figur 2. Fördelning av vild (blå tårbit) och odlad (gul tårbit) lax fångad längs kusten 2013 per län (pajdiagram). Streckade linjer utgör länsgränser och röda heldragna linjer utgör gräns mellan ICES-område 30 (län Y & X+C) och 31 (län BD & AC). Fällorna är indelade i fångstzoner (färgskala; se texten för ytterligare information). Redovisning av fångstfördelning avseende vild och odlad lax per fångstzon visas i figur 3 och tabell 2.

Figur 3. Fördelning av vild (blå) och odlad (gul) lax per fångstzon i kustfisket 2012 (ovan) och 2013 (nedan). Andelen vild lax i procent av den totala fångsten visas med en streckad linje. Fångstzonernas läge och storlek framgår av figur 2.

Det kan noteras att det verkar finnas en viss koppling mellan fångsterna per fångstzon och antalet uppvandrande laxar i närmaste älv. Exempelvis uppvisade Kalixälven en mycket kraftig ökning i antalet räknade laxar under 2013 (Figur 1) samtidigt som fisket minskade utanför älven (fångstzonerna Kalixälven och Råneälven). I Piteälven ökade uppvandringen, men inte alls lika påtagligt som i andra svenska laxälvar, samtidigt som fångsterna i mynningsens närhet ökade påtagligt. Det måste dock understrykas att det finns många ytterligare faktorer utöver mynningsnära licensierat fiske som påverkar antalet räknade laxar, som tidigare smoltutvandring och annat fiske (t.ex. fritidsfiske vid kusten samt i älven nedströms räkningen).

Genetik

I tidigare underlag presenteras en detaljerad genetisk analys och diskussion baserad på insamling av fjällprover i kustfisket efter lax 2013 (Östergren m. fl. 2014b). Studien visade att de flesta fångster dominerades av lax från den närmaste älven (i förhållande till redskapets position). Det bekräftades även att man utanför älvar med kompensationsodling fångade mest älvspecifik lax, vilket var väntat (men ny information för ICES område 30). I kustavsnitt på längre avstånd från någon älv fångades en mer blandad fångst av både vilda och odlade stammar.

Tabell 2. Fångster av vild och odlad lax 2013 uppdelade på olika fångstzoner, län och ICES-områden (30 & 31). För detaljer se texten samt figur 2 och 3. Sammanlagt 35 inrapporterade laxar från 2013 har uteslutits då dessa fångster (utifrån uppgifter från HaV) inte gick att koppla till en specifik fångstzon.

Fångstzon	Vild	Odlad	Totalsumma	Län
Torneälven	6286	736	7022	BD
Kalixälven	882	310	1192	BD
Råneälven	372	119	491	BD
Luleälven	735	2017	2752	BD

PiteÅbyälven	374	840	1214	BD
<i>Delsumma BD</i>	<i>8649</i>	<i>4022</i>	<i>12671</i>	<i>BD</i>
KågeByskeälven	301	31	332	AC
Skellefteälven	204	891	1095	AC
MellanbygdenAC	479	108	587	AC
SävarånHolmön	1498	238	1736	AC
UmeVindelälven	1753	426	2179	AC
<i>Delsumma AC</i>	<i>4235</i>	<i>1694</i>	<i>5929</i>	<i>AC</i>
<i>ICES-område 31</i>	<i>12884</i>	<i>5716</i>	<i>18600</i>	
MoLögdeälven	780	198	978	Y
Ångermanälven	336	385	721	Y
Indalsälven	9	977	986	Y
Ljungan	120	37	157	Y
<i>Delsumma Y</i>	<i>1245</i>	<i>1597</i>	<i>2842</i>	<i>Y</i>
MellanbygdenXN	95	643	738	X
Ljusnan	110	1529	1639	X
MellanbygdenXS	187	1044	1231	X
Dalälven	69	2394	2463	X+C
<i>Delsumma X+C</i>	<i>461</i>	<i>5610</i>	<i>6071</i>	<i>X+C</i>
<i>ICES-område 30</i>	<i>1706</i>	<i>6983</i>	<i>8689</i>	
<i>TOTAL</i>	<i>14590</i>	<i>12699</i>	<i>27513</i>	

Samma studie visade även att det inte gick att separera närliggande stammar från Lule- och Piteälven samt Ljungan och Indalsälven utifrån enbart genetiska data. Dock gick det ändå att reda ut andelen av olika stammar inom dessa respektive grupper genom att använda information om fenklippning som ett komplement (Östergren m. fl. 2014b).

Den genetiska studien av kustfångad lax från 2013 innefattade data från de flesta fångstzoner. I en tidigare rapport (Östergren m. fl. 2012) presenterades data från ett par fångstzoner som inte fanns representerade 2013 (Östergren m. fl. 2014b). För mer specifik information om vilka stammar som fångas i respektive fångstzon rekommenderas att ta del av dessa underlag.

För några fångstzoner fattas ännu genetiskt baserad information om vilka stammar som fångas; Kalix-, Råne- och Skellefteälven, Mellanbygden XN och XS, samt i de yttre delarna av Luleälvens terminalfiskeområde (jfr. figur 2). För en mer heltäckande bild av vilka stammar som fångas i olika områden samt förbättra underlag vid exempelvis utformning av mindre geografiskt omfattande förvaltningsområden bör fördjupade genetiska studier av fångster från dessa zoner genomföras. Det är även önskvärt med upprepade studier under ett antal år för att undersöka graden av eventuell mellanårsvariation.

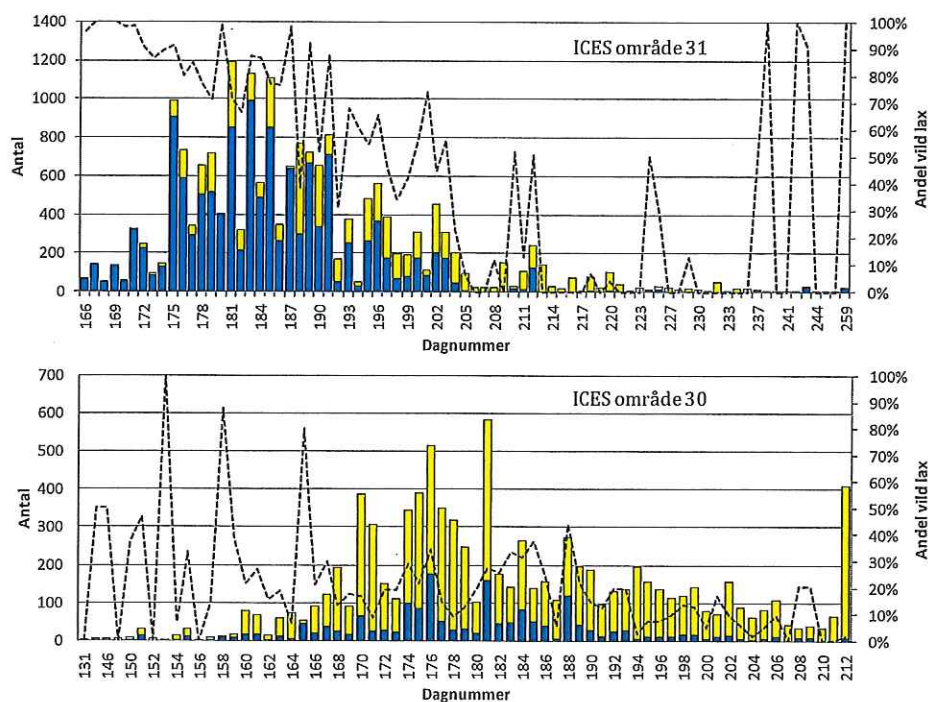
Fångstfördelning över tid (inom säsong)

I kustfångsterna 2013 finns ett tydligt samband i ICES område 31 mellan andelen vild lax och fångsttid, där denna andel minskar påtagligt över tiden (Figur 4). Något liknande tydligt samband är svårt att se i område 30, där den odlade laxen dominerar överlag (Figur 4). Det bör dock noteras att det i området utanför och söder om Mo-, Lögde- och Öreälven fångas en hel del vild lax från svaga vildlaxälvar, särskilt tidigt på säsongen.

Den genetiska studien av lax fångad 2013 (Östergren m. fl. 2014b) visade att det i fångstzon "Mellanbygden AC" (del av ICES område 31) fanns ett samband mellan vandringstid och härkomst, där vilda stammar fångades tidigare än odlade stammar. Längre söderut, utanför Söderhamn (ICES område 30), fanns dock inga sådana skillnader. Däremot fångade man där odlad Ångermanälvslox senare än vissa av de andra odlade stammarna.

Generellt lämnar laxen som härstammar från älvar i Bottniska viken uppväxtområdena i södra Östersjön under maj för att nå älvarnas mynningar i början på juni. Det finns en allmän uppfattning, baserad på tidigare märkningsstudier (t. ex. Siira m. fl. 2009), att de norra laxbestånden företrädesvis följer finska kusten för att delvis snedda över mot svenska kusten vid Kvarken. Man har även observerat att lax till viss del därefter vandrar söderut för att nå de älvar som ligger söder om Kvarken (Siira m. fl. 2009). Detta vandringsmönster har även stöd av tidigare studier av märkt och återfångad lax (Karlsson m. fl. 1995).

För de norra bestånden har skillnader i tiden som laxen anländer till älven noterats, både vad gäller härkomst och storlek/ålder. Vild lax anländer tidigare än odlad och liten/ung lax anländer senare än större/äldre laxar (McKinnell m. fl. 1994; Siira m. fl. 2009). Siira m. fl. (2009) såg emellertid att i Ålands hav passerade odlad lax tidigare än vild. De noterade även att laxens vandringshastighet inte var konstant; längst i norr tenderade laxen från vilda stammar att öka sin simhastighet mot älven, vilket kan förklara skillnader i ankomsttid mellan vild och odlad lax för de norra laxbestånden.

Figur 4. Fördelning av vild (blå) och odlad (gul) lax i förhållande till fångstdatum (dagnummer) i ICES område 31 (ovan) och område 30 (nedan). Andelen vild lax per dygn indikeras av en svart streckad linje. Dagnummer 170 motsvarar 19 juni. Notera att skalorna på vänster y-axel skiljer sig åt och att dagnummer börjar tidigare för ICES område 30.

Rådgivning

Förvaltningsområden

Mot bakgrund av analyser och resultat presenterade ovan, samt tidigare underlag, bedöms att en rumslig indelning i förvaltningsområden som är geografiskt mindre omfattande än idag är biologiskt motiverad. Analyser av

vild och odlad lax fångad 2012 och 2013 visar till exempel att man i områden nära älvmynningar i stor utsträckning fångar lax från den närmaste älven (Östergren m. fl. 2012, 2013, 2014b; detta underlag).

I ett tidigare biologiskt underlag till HaV (Östergren m. fl. 2013) föreslogs en alternativ indelning där områden (t. ex. terminalfiskeområden) utanför de kompensationsodlade vattendragen utgjorde egna förvaltningsområden. En sådan alternativ indelning stöds av årets analyser. På liknande vis skulle man i högre grad kunna använda fredningsområden i närheten av älvmynningar till svaga och särskilt skyddsvärda vildlaxstammar. Detta skulle möjliggöra en mer beståndsspecifik förvaltning av de vilda laxstammarna, samtidigt som beskattningen av de odlade laxstammarna kan ökas.

Den exakta utformningen av ovan nämnda förvaltningsområden, och hur mycket fiske som olika vildlaxstammar tål, är svårt att uttala sig om i dagsläget. Även om kunskapsläget angående var och när olika stammar av lax fångas i kustfisket avsevärt har förbättrats de senaste åren, finns fortfarande behov av ytterligare studier som belyser fångsternas sammansättning och olika stammars vandringssmönster längs vissa kustavsnitt. Inför en stambaserad förvaltning finns även behov av ytterligare biologiska data från älvarna samt vidareutveckling av delar i ICES bestandsmodeller (Dannewitz m.fl. 2013).

Omfattning av terminalfiske- och fredningsområden

Som nämnts ovan finns goda förutsättningar att i högre grad än tidigare rikta fisket mot odlad lax och samtidigt minska fisket på svaga skyddsvärda laxstammar genom begränsningar inom geografiska områden. Föreskrifter i Havs- och vattenmyndighetens författningssamling (HVMF, FIFS 2004:36) beskriver geografiska avgränsningar i existerande fredningsområden. Det har emellertid i detta underlag inte varit möjligt att i detalj utvärdera enskilda älvars terminalfiske- och fredningsområden. För en detaljerad rumslig planering av relevanta förvaltningsområden krävs ytterligare kunskap och analyser (t. ex. fördjupade genetiska studier) om hur stammar av lax fångas/rör sig i områden nära respektive på långt avstånd från älvmynningar. För några områden kan dock vissa slutsatser dras mot bakgrund av dagens kunskap. Terminalfiskeområdet i Luleälven är idag av förhållandevis omfattande storlek. Östergren m. fl. (2014b) presenterade en genetisk analys av fångster nära Luleälvens mynning vilken visade på en andel odlad Luleälvslox på drygt 80 % medan ca 6 % var vildlax från Torne- och Kalixälven. Ingen lax härstammade enligt analysen från den relativt svaga laxstammen i Råneälven, strax norr om Luleälvens terminalfiskeområde. I områdets yttre delar, på längre avstånd från Luleälvens mynning, fångas dock en relativt stor andel vild lax (data på fenklippt lax 2012 och 2013). Även om genetiska analyser av vildlax från dessa delar av terminalfiskeområdet ännu saknas kan man misstänka att Råneälvslox ingår i fångsterna eftersom dessa platser är belägna relativt nära Råneälvens mynning. Kompletterande sådana analyser skulle därför behövas.

Andra områden där särskild uppmärksamhet krävs är mynningsområdena till Ljungan, Indalsälven och Ume-Vindelälven. I dessa områden förekommer både odlad och vild lax i fångsterna. Stammarna i dessa områden kan särskiljas med hjälp av genetiska analyser i kombination med information om fettfene-förekomst (Östergren m.fl. 2014b).

Att i hög grad återutsätta vild lax (t.ex. inom terminalfiskeområden) framstår i dagsläget som en tveksam åtgärd för att minska fisketrycket på vildlax.

Kunskapen om hur laxen klarar sig efter fångst och återutsättning från en så kallad push-up-fälla är ännu bristfällig (Fjälling 2013). Även om den direkta dödligheten inte verkar vara så stor (omkring 10 %) kan inte uteslutas att laxens vandringsbenägenhet och reproduktiva förmåga på längre sikt påverkas negativt (Fjälling 2013). Det finns dock möjligheter till utveckling av selektiva och mer skonsamma redskap för att förhindra fångst och påverkan av vild lax. Exempelvis finns lovande preliminära resultat där det med hjälp av bildanalys kan avgöras om en lax har fettfenan intakt, en teknik som i framtiden skulle kunna användas för att undvika oönskad fångst, alternativt släppa ut laxen ur redskapet (Arne Fjälling, muntligt meddelande).

Startdatum

Fiskestarten kan påverka vilka laxstammar som utsätts för fiske (se t. ex. Östergren m.fl. 2012). Det finns dock en del aspekter som gör det svårt att med generella regleringar av fisketiden styra fisket mer mot odlad lax. För de norra delarna (ICES område 31 inklusive Västernorrland) finns samband som tyder på att vild lax fångas tidigare än odlad lax (Figur 4). Samtidigt finns inom detta område starkare vildlaxstammar där visst fångstuttag är möjligt. Längst i norr, utanför Torne- och Kalixälven, fångas exempelvis en hög andel vild lax från dessa starka vildlaxälvar. På grund av att kvoten under de senaste säsongerna blivit begränsande har tiden för fiskestart i detta område fått mindre betydelse än tidigare som en åtgärd för att reducera fisketrycket. Samtidigt finns andra biologiska argument för varför det kan vara bra att låta tidigt anländande lax passera upp i älvarna (se Palm m. fl. 2014).

I de södra delarna av ICES område 30 kan inga samband fastställas som indikerar att en större andel odlad lax skulle fångas vid senare startdatum. Dock fångas en del vild lax också i detta område, och även ett relativt litet antal landade fiskar (absolut sett) kan vara av stor betydelse för ett svagt bestånds förmåga till återhämtning (exempelvis Testeboån i detta område). I dagsläget är det med andra ord ännu till stor del oklart hur goda möjligheter det kan finnas, för olika delar av kusten, att med regleringar av fisketiden styra fisket mer mot odlad lax. Sammantaget bedöms dock fiskereglering i tid (försommarfredning) som viktigare i norr än i söder. Särskilt indikerar den tidigt fångade och höga andelen vildlax från svaga stammar i Västernorrland att man i detta område borde ha samma regler vad avser startdatum som längre norrut (ICES 31).

Rumslig fördelning av fiske och kvot

Generellt gäller att målet om MSY (75% av potentiell smoltproduktion) nås snabbare om fler laxar tillåts delta i leken. Baserat på ovanstående biologiska underlag och resultat från ICES bedömer vi att det totala fisketrycket på de svaga laxbestånden inte får öka. Snarare bör den totala fiskedödligheten minska från dagens nivåer i syfte att påskynda en förbättrad status hos bestånden (vilket i framtiden kan medge uthålligt fiske på högre nivåer än idag). Denna slutsats gäller all typ av fiske, oavsett var, när och hur fisket bedrivs.

Fiske bör så långt det är möjligt inriktas på att öka fångstandelen av kompensationsodlad lax. Fisketrycket kan därför öka i de områden där man fångar främst odlad lax. Det är dock tveksamt om en fortsatt kvotfördelning baserad på endast två ICES områden (31 och 29–30) är biologiskt rådlig, eftersom man då riskerar att fånga vilda laxar från svaga stammar. Vad gäller ICES område 30 kan en generell ökning av kvoten för hela detta område sannolikt även öka fångsten av vild lax från ett antal idag svaga stammar. På

motsvarande sätt skulle en ökning i ICES område 31 kunna innebära ett ökat fisketryck mot svaga vildlaxstammar i detta område.

Det är således svårt att ge någon biologiskt välmotiverad rekommendation för hur kvoten bör fördelas mellan ICES område 31 och 29–30. Av flera skäl framstår istället ett ökat fokus på användande av flera mindre förvaltningsområden som motiverat, vilket styrks av ovanstående resultat som visar att man längs stora delar av kusten fångar lax där fångsterna domineras av enskilda stammar.

Havsöring

För Bottenvikens havsöring är läget bekymmersamt. De flesta havsöringstammar i ICES-område 30 och 31 är mycket svaga (ICES 2012a) och det finns starka skäl att överväga vilka ytterligare skyddsåtgärder som kan vidtas för att minska exploateringen. ICES (2011) föreslår att minimimåttet höjs till 65 cm samt att det införs hårdare restriktioner för nätfiske, bl.a. förbud att fiska med maska mindre än 50 mm.

Minimimåttet för öring har höjts till 50 cm i både Sverige och Finland, och fr.o.m. 2014 har det höjts ytterligare i Finland (till 60 cm). Under 2013 infördes även ett gemensamt svensk-finskt fångstförbud för öring i havs- och älvmrådet tillhörande Torne älv. Uppvandringsdata från ett antal svenska älvar mynnande i norra Bottniska viken tyder också på att antalet lekvandrande öringar under de två senaste säsongerna ökat överlag, om än med stor variation mellan olika vattendrag.

Även i vattendragen behöver ytterligare åtgärder för att hjälpa havsöringen beaktas. Identifiering av områden och tider där arten fångas i större omfattning kan t.ex. ligga till grund för riktade fiskerestriktioner i älvarna. Det ska dock betonas att huvudparten av öringfångsterna sker i samband med kustfiske riktat i huvudsak efter andra arter (till exempel lax, abborre och sik). Verkligt effektiva skyddsåtgärder kan därför sannolikt bara uppnås genom att hitta en lösning på denna bifångstproblematik (ICES 2012b).

Behov av studier och data för bättre framtida underlag

För att skapa förutsättningar för mer detaljerade och precisa underlag vad gäller enskilda laxbestånd krävs generellt sett utökad datainsamling och utveckling av de beståndsmodeller som används idag. Dessa behov finns beskrivna i ett separat underlag (Dannewitz m.fl. 2013). En mer ingående analys av fångstfördelning i förhållande älvmynningar, med ytterligare genetiska studier vore önskvärt för ett bättre underlag till utformning och reglering av fiske i fredningsområden och terminalfiskeområden.

Erkännanden

Vi riktar ett tack till de fiskare som inrapporterat korrekt information om fettfeneförekomst och tid för fångst. Tack också till i Norr- och Västerbotten, Västernorrland och Gävleborgs län, RKTL och SLU Institutionen för vilt, fisk och miljö för värdefulla diskussioner och information.

Referenser

- Anon. 2011. Kartering av utsatta fasta redskap längs den svenska delen av Bottniska viken samt Stockholms län under 2011. Rapport, Sveriges lantbruksuniversitet, institutionen för akvatiska resurser. 17 sidor.
- Dannewitz, J., Östergren, J., Palm, S. & Björkvik, E. 2013. Utveckling av en långsiktigt hållbar laxförvaltning – identifiering av framtida undersöknings- och datainsamlingsbehov. Rapport, Sveriges lantbruksuniversitet, Institutionen för akvatiska resurser. 11 sidor.

- Fjälling 2013. Litteraturgenomgång och rådgivning gällande skonsamma och selektiva redskap för laxfiske. Rapport, Sveriges lantbruksuniversitet, Institutionen för akvatiska resurser. 17 sidor
- ICES. 2008. Report of the Workshop on Baltic Salmon Management Plan Request (WKBALSAL). ICES CM 2008/ACOM:55.
- ICES. 2011. Report of the Baltic Salmon and Trout Assessment Working Group (WGBAST), 22–30 March 2011, Riga, Latvia. ICES CM 2011/ACOM:08. 297 pp.
- ICES. 2012a. Report of the Baltic Salmon and Trout Assessment Working Group (WGBAST), 15–23 March 2012, Uppsala, Sweden. ICES CM 2012/ACOM:08. 353 pp.
- ICES 2012b. Advice May 2012.
- ICES. 2013. Report of the Baltic Salmon and Trout Assessment Working Group (WGBAST), 3–12 April 2013, Tallinn, Estonia. ICES CM 2013/ACOM:08. 334 pp.
- McKinnell, S., H. Lundqvist, and H. Johansson. 1994. Biological characteristics of the upstream migration of naturally and hatchery-reared Baltic salmon. *Salmo salar* L. *Aquaculture Research* 25.2: 45-64.
- Nilsson, J. 2009. Sammanfattning av stamanalys av lax i södra VB kust 2004-2009. SLU, Institutionen för vilt, fisk och miljö, 90183 Umeå. 9 sidor.
- Palm, S., Dannewitz, J., Romakkaniemi, A., Pakarinen, T., Björkvik, E. & Östergren, J. 2014. Torneälvens lax- och öringbestånd – gemensamt svensk-finskt biologiskt underlag för bedömning av lämpliga fiskeregler under 2014 Rapport, Sveriges lantbruksuniversitet, Institutionen för akvatiska resurser. 22 sidor.
- Persson, J., Palm, S., Degerman, E. & Östergren, J. 2013. Underlag avseende fångst av lax i svenskt trollingfiske i Östersjön. Rapport, Sveriges lantbruksuniversitet, Institutionen för akvatiska resurser. 22 sidor.
- Siira, A., Erkinaro, J. & Jounela, P. 2009. Run timing and migration routes of returning Atlantic salmon in the Northern Baltic Sea: implications for the fisheries management. *Fisheries Management and Ecology*. 16: 177-190.
- Östergren, J., Palm, S. & Dannewitz, J. 2012. Biologiskt underlag och rådgivning inför beslut om kustfiskeregler för lax 2012. Rapport, Sveriges lantbruksuniversitet, Institutionen för akvatiska resurser. 17 sidor.
- Östergren, J., Palm, S., Dannewitz, J. & Persson, J. 2013. Biologiskt underlag och rådgivning inför beslut om kustfiskeregler för lax 2013. Rapport, Sveriges lantbruksuniversitet, Institutionen för akvatiska resurser. 22 sidor.
- Östergren, J., Palm, S., Björkvik, E. & Dannewitz, J. 2014a Biologisk rådgivning angående fördelning av svensk laxkvot till ICES område 27–22. . Rapport, Sveriges lantbruksuniversitet, Institutionen för akvatiska resurser. 12 sidor.
- Östergren J, Olsson J, Bergek S, Palm S, Tärnlund S, Dannewitz J, Prestegard T 2014b. Stamsammansättning av lax i kustfisket 2013 – genetisk provtagning och analys. Rapport, Sveriges lantbruksuniversitet, Institutionen för akvatiska resurser. 27 sidor.

Sändlista

Jordbruksverket

Naturvårdsverket

Kustbevakningen

Länsstyrelsen i Skåne län

Länsstyrelsen i Blekinge län

Länsstyrelsen i Kalmar län

Länsstyrelsen i Gotlands län

Länsstyrelsen i Östergötlands län

Länsstyrelsen i Södermanlands län

Länsstyrelsen i Stockholms län

Länsstyrelsen i Uppsala län

Länsstyrelsen i Gävleborgs län

Länsstyrelsen i Västernorrlands län

Länsstyrelsen i Västerbottens län

Länsstyrelsen i Norrbottens län

Regelrådet

Sveriges Fiskares Riksförbund

Sveriges Sportfiske- och Fiskevårdsförbund

Sveriges Fiskevattenägareförbund

Östersjö laxälvar i samverkan

SKIFO

WWF

SNF